

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Географічний факультет

Допущено до захисту.
Завідувач кафедри географії України

_____ посада, прізвище та ініціали

« _____ » _____ 20 ____ р.

Бродська Христина Олегівна

Урбаністична тематика в шкільному курсі географія

Дипломна робота

Напрямок підготовки 014 «Середня освіта. Географія»

Науковий керівник:
кандидат географічних наук, доцент
Байцар Андрій Любомирович

ЛЬВІВ - 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ	5
1.1.Поняттєво-термінологічний апарат.....	5
1.2.Методика та методологія викладання матеріалу.....	12
1.3. Процеси урбанізації. Їх особливості в Україні та світі.....	22
РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ УРБАНІСТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ В ШКОЛІ.....	29
2.1.Вивчення урбаністичної тематики в 8 класі.....	29
2.2.Вивчення урбаністичної тематики в 10 та 11 класах.....	32
РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІ.....	39
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.....	52
Додаток А.....	52
Додаток Б.....	55

ВСТУП

Більше половини населення світу зараз проживає в міських районах — дедалі частіше в містах з високою густотою населення. Однак урбаністика є відносно новим явищем в історії людства. Цей перехід змінив спосіб нашого життя, роботи, подорожей.

Сучасна урбанізація відрізняється від історичних моделей урбанізації зростання з точки зору масштабу, швидкості, розташування, форми та функції.

В шкільному курсі географії урбаністична тематика присутня, проте для повного розуміння та вивчення даної теми необхідно виділити більшу кількість годин. Це дасть змогу актуалізування знання учнів про місто та процеси які відбуваються у ньому.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що на сучасному етапі розвитку міст школа повинна формувати в учнів уявлення про урбанізацію та чим вона зумовлена. Тому варто приділяти більше уваги вивченню урбаністичної тематики в школі, в контексті курсу географії.

Метою дослідження є вивчення та аналіз урбаністичної тематики в шкільному курсі географія.

Для досягнення поставленої мети виконувались наступні **завдання**:

1. Вивчення теоретичних засад урбаністичної тематики в школі;
2. Аналіз методології викладання урбаністичної тематики в школі;
3. Застосування у дослідженнях новітніх технологій та використання іноземного досвіду викладання географії у школі;
4. Організація тестування для учнів 8-х класів;
5. Створення спільного проекту з учнями 10-го класу;
6. Організація тестування за методикою Американської школи з учнями 11-го класу.

Наукова новизна даної роботи:

1. Впровадження новітніх підходів до викладу урбаністичної тематики в шкільному курсі географія.

2. Апробація закордонних методик у шкільний курс географія.

Об'єкт дослідження – навчально-виховний процес на уроках географії у школі.

Предмет дослідження - вивчення урбаністичної тематики на уроках географії у школі.

Методи дослідження:

- теоретичні методи (аналіз педагогічної та методичної літератури; створення бібліографії; метод анкетування; кейс-метод).
- емпіричні методи (бесіди; опитування; аналіз іноземного досвіду викладання географії у школі; метод спостереження).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

1.1.Поняттєво-термінологічний апарат

Місто – це місце компактного поселення людей, відгороджене фортечною стіною або умовною межею від “зовнішнього” по відношенню до нього простору. Спочатку такі огорожі були невід’ємною рисою міст, що служили їхнім мешканцям захистом від агресивних сусідів [5].

Сучасне місто – це досить великий населений пункт, жителі якого в основному зайняті в сферах промисловості, послуг, управління, науки, культури та ін.. Основною відмінністю між містом і селом є характер зайнятості населення: у селах – сільське господарство, а у містах – промисловість, тощо [17].

Головними ознаками міста є:

- Переважання забудованої частини території над незабудованою;
- Переважання штучних та видозмінених покриттів над природними (тротуари, дороги, тощо);
- Наявність та переважання багатоповерхової забудови;
- Розвинута система міського транспорту;
- Розширення торговельних мереж;
- Наявність рекреаційних зон;
- Висока щільність закладів освіти, культури і здоров’я;
- Велика кількість культових споруд різних конфесій;
- Різноманітність соціального вибору (у порівнянні із сільською місцевістю);
- Високий рівень забруднення природного середовища (вище ніж на прилеглих до міста територій) [5].

За даними археологів перші міста з’явилися 12 тисяч років до нашої ери – Урук, Месопотамія (сучасний Ірак). Перші міські поселення слов’ян

датовані IX століття, проте достовірно ця інформація не ж підтверджена. Науковці виділяють три типи розвитку міст:

I – древнє місто (від появи міст до IX століття нашої ери). Чисельність населення становила приблизно 250 мільйонів осіб. Існували досить великі міста, такі як: Вавилон (III тисячоліття до нашої ери), Рим, Афіни (V тисячоліття до нашої ери) – до 1 мільйона осіб.

II – середньовічне місто (від V століття до XVII століття нашої ери). Тут уже склалися феодальні відносини. Чисельність населення становила, приблизно, 550-560 мільйонів осіб. У містах проживало малий відсоток населення (4-5 %). На цьому етапі уже існували такі міста як Лондон, Венеція, Далі).

III – місто нового часу (від XVIII століття і до сьогодні). Поява нових міст зумовлена швидким розвитком промисловості та поширенням капіталізму. На початку XX століття не більше 20% відсотків населення проживало у містах, і лише в найбільших урбанізованих країнах досягало 65-70%. З'явилися міста мільяртери (Лондон, Москва, Берлін тощо). В Україні таких існує п'ять міст-мільярдерів: Київ, Харків, Дніпропетровськ, Донецьк, Луганськ) [2].

Не існує міжнародно прийнятого критерію визначення міст, наприклад, за масштабами або чисельністю населення. У випадку з США кожен штат позначає міста за своїми правилами, які зазвичай включають в себе юридичні або судові елементи. Місто має деякі повноваження, такі як оподаткування, планування або контроль шкіл, яких немає в інших регіонах.

Хоча англійські країни часто називають міста містами з більшим населенням, ніж села, в інших мовах, таких як німецька та французька, такої різниці немає. У Китаї, навпаки, існує потрійна міська ієрархія на муніципальному, провінційному і повітовому рівнях, мінімальний розмір якої встановлений на рівні 100 000 несільськогосподарських працівників. Населення канадських міст може бути менше 10 000.

З промисловою революцією міські райони все більше характеризувалися кластеризацією, щільною і взаємозалежною концентрацією робочої сили та фабриками[25].

Сучасні міста класифікують за багатьма ознаками, але однією з перших це кількість населення. Існує багато варіантів класифікацій, в Україні прийнята ж наступна:

- До 50 000 осіб – малі міста;
- 50 000-100 000 осіб – середні міста;
- 100 000-250 000 осіб – великі міста;
- 250 000-1 000 000 осіб – дуже великі міста;
- понад 1 000 000 осіб – міста мільонери [2].

За господарськими функціями міста поділяють на:

- Поліфункціональні (міста у яких поєднуються адміністративна, політична, культурна, економічна функції, розвинута промисловість і транспорт) – в основному це міста-мільонери, столичні міста та великі обласні центри.

- З різко вираженим переважанням промислових і транспортних функцій. В Україні до таких міст, наприклад, належать Стрий, Ковель, Дебальцево, Жмеренка [5].

У свою чергу промислові міста поділяються на декілька видів за переважанням певної галузі промисловості:

- Металургійної промисловості (Маріуполь, Кривий Ріг);
- Міста енергетики (Хмельницьк, Чорнобиль, Добротвір);
- Центри хімічної промисловості (Калуш, Рівне, Лисичанськ, Дрогобич, Черкаси);
- Міста з видувовною промисловістю (Червоноград, Стебник, Солотвино, Борислав);
- Міста курорти (Моршин, Ялта, Трускавець, Східниця);
- Міста наукові центри (академмістечка);
- Міста з іншими функціями (такі міста виконують функції місцевих центрів, де є всього потроху) [5].

До однієї з важливих класифікацій міст належить поділ їх за віком. Отже, за віком міста поділяються:

- Старі (до XX ст.);
- Молоді (від XX ст.) [4].

Сучасне місто має певну функціональну структуру. Умовно можна виділити 5 зон у місті:

- Селитебна зона (частина території населеного пункту, зайнята житловими будинками, спортивними спорудами, зеленими насадженнями, а також призначена для їх розміщення в майбутньому);
- Промислова зона;
- Комунальна зона (очисні споруди, кладовища і т.д.);
- Транспортна зона (внутрішній транспорт, зовнішній транспорт – залізниці, аеропорти);
- Рекреаційна зона (відпочинкова зона) [5].

Місто займає певну частину земної поверхні, має в складі популяцію людини з високим показником щільності, виробничий комплекс, інфраструктуру і специфічні 8 природне, штучне і соціально-культурне середовище проживання і, таким чином, являє собою урбогеосоціосистему, або урбосистему [5].

Природна підсистема урбогеосоціосистеми, через яку місто «вмонтоване» в структуру біогеоценотичного покриву Землі і через яку він зберігає зв'язки з біосферою, називається урбоекосистемою. Стан і стійкість урбоекосистеми, включає її здатність до самоочищення, залежить від розмірів міської території та її особливості (характер ландшафту і міської забудови, наявність відкритого простору, водойм, зелених насаджень), кліматичні умови та величина забруднення [5].

Отже, місто являє собою комплексну систему, яка складається із:

- Урбоекосистеми (яка є видозмінена діяльністю людини);
- Соціальна підсистема (соціальна сфера міста);
- Техносфера міста.

Урбоекологія – це прикладна наука, яка вивчає екологічні проблеми міст і формує оптимальні шляхи їх вирішення.

Урбоекологія - комплекс містобудівних, медико-біологічних, географічних, соціальних, економічних і технічних наук, які в рамках екології людини вивчають взаємодію виробничої і не виробничої діяльності людей з навколишнім природним середовищем на території населених місць і їх систем [2]. Урбоекологія являє собою спецефічний напрям в науці. Вона використовує багато принципів і методів географічних, біологічних, медичних та інших [2]. Об'єктом урбоекології представлені урбогеосоціосистеми (у своїй сукупності), а також окремі біотичні та абіотичні компоненти середовища.

Предметом урбоекологія складають дослідження процесів взаємодій урбанізованої і природної частини навколишнього середовища, а також розробка містобудівельних пропозицій спрямованих на охорону здоров'я населення міст та інших поселень, охорону літосфери, гідросфери, атмосфери і біоти від негативного впливу урбанізацій та міської забудови [2].

Урбоекологія, як і всі інші науки, ставить перед собою завдання, яке полягає у вивченні масштабів та інтенсивності антропогенного та техногенного впливу, визначення допустимого рівня такого впливу, які забезпечують стабільне підтримання допустимого рівня впливу, прогнозування віддалених наслідків і відповідне корегування середовище-захисних заходів.

Хоча міська географія є однією з найпопулярніших і продуктивних частин географії людства, точне розмежування поля, зрозуміло, важко. Спроби знайти сутнісні характеристики міських місць або міського життя, наприклад, на відміну від сільського і сільського життя, виявилися безрезультатними.

Незважаючи на деяку амбівалентність щодо терміна «міська географія», за останні шістьдесят років міські географи розробили деякі чіткі та актуальні теми (Hall and Barrett 2012). Мабуть, найважливішим було вивчення внутрішньої соціальної та просторової структури міст, частково натхненне ідеями Чиказької школи [33].

Міська морфологія розглядає просторове планування і зовнішній вигляд міст в різних історичних і національних контекстах. Він може бути розширений типологіями різних видів міських районів, наприклад, крайове місто, ексурб або передмістя.

Найбільшу увагу було приділено соціальній диференціації міських територій за класами, віком, расою, статтю та сексуальністю, а також її причинами та наслідками.

Друга давня тема розглядає міста як системи або мережі, пов'язані потоками людей, товарів, грошей та інформації. Третя область дослідження розглядала різноманітність міст в історичному та міжнародному контекстах, знову ж таки часто через типології. Тут важливим розвитком в останні два десятиліття стало визнання того, що нормативні моделі або ідеї, отримані з вузького набору переважно західних міст, не є універсальними [14].

Джентрифікація - це реінвестування капіталу в внутрішньоміські райони, і зокрема старі житлові зони. Різні види гентрикації включають реконструкцію та модернізацію житла, а також комерційне перепланування [18].

Джентрифікація пов'язана з поліпшенням рівня життя мешканців, оскільки на місцевості розвиваються нові або модернізовані об'єкти.

Однак джентрифікація також може підштовхнути ціни на житло вгору, витісняючи менш заможних жителів, які не можуть дозволити собі збільшення орендної плати або вартості життя. Натомість молоді висхідно мобільні люди можуть переїхати в ці перепрофільовані райони.

Таким чином, джентрифікація може розглядатися як форма соціально-економічної фільтрації.

Оновлення міст може призвести до реурбанізації, оскільки люди можуть повернутися в міські райони, коли будуть впроваджені методи припинення занепаду всередині міста. Іншими словами, реурбанізація - це переміщення людей назад в райони, які раніше були покинуті [28].

Під субурбанізацією розуміється переміщення людей з центру міста та внутрішніх районів міста в приміські райони, такі як сільсько-міська околиця

та міста-гуртожитки. Цей відцентровий прогрес можна спостерігати в міграції з Лондона в Лутон через високі ціни на землю. Як варіант, субурбанізацію можна віднести до внутрішнього сільсько-міського руху.

Переваги субурбанізації в сільсько-міській околиці:

- Може зняти навантаження на внутрішньоміські райони, так як менше потреби в висотному, високощільному житлі. Також більша доступність простору дозволяє поліпшити транспортні та комунікаційні мережі, а також стратегічне використання зелених зон для зняття міського екологічного тиску.
- Збільшення економічних можливостей у сільсько-міській околиці пов'язане з розвитком послуг та рекреаційних об'єктів у міру переїзду заможніших громадян у цей район – як це фільтрується зростанням цін на землю.

Недоліки субурбанізації в сільсько-міській околиці:

- Знищення природного середовища, включаючи бахромний ліс
- Оформлення сільгоспугідь під будівництво житла може зменшити обсяги виробництва сільськогосподарської продукції
- Ціни на землю в сільсько-міській околиці можуть зрости
- Збільшення кількості пасажирів у місто може призвести до заторів та забруднення навколишнього середовища [24].

Міська депривація відноситься до сценарію, при якому міські жителі не в змозі задовольнити свої основні потреби у відповідному стандарті (житло, їжа, вода, санітарія тощо) через (економічні) бар'єри, що перешкоджають доступу до необхідних зручностей. Міська депривація поширена, але не обмежується внутрішніми районами міста та селищами сквотерів.

Поселення сквотерів:

Селище сквоттер - це агломерація змінного житла, що займає ділянку, не призначений для житлових цілей або не належить жителям населеного пункту.

Поселення сквоттерів, як правило, зустрічаються в країнах, що розвиваються, і часто відзначаються поганими житловими умовами

(неправильна санітарія, утилізація відходів і водопостачання), високим рівнем безробіття і бідності, а також підвищеним рівнем злочинності [24].

1.2.Методика та методологія викладання матеріалу

Дистанційне навчання – це навчальна ситуація, коли викладач і студенти розділені часом, місцем або обома, і воно може бути синхронним (захід під керівництвом інструктора в реальному часі, коли всі учасники фактично перебувають «на уроці» одночасно), або асинхронний (взаємодія між вчителями та учнями відбувається періодично з затримкою в часі) з використанням різноманітних методів розподілу, включаючи технології. Дистанційна освіта повністю або частково використовує технології для полегшення процесу викладання та навчання.

Сучасна молодь живе в медіасередовищі, де використовується комп'ютер, Інтернет ресурсів і мобільних пристроїв є частиною їхнього повсякденного життя. Здавалося, учні готові до дистанційного навчання, але примусове дистанційне навчання під час карантину було завданням для всіх учасників навчального процесу: учнів, вчителів та батьків. Дуже важко організувати якісну освіту з використанням цифрових технологій, мотивувати учнів, дати поради щодо подолання технічних проблем. Глобальний карантин та війна внесли свої несподівані корективи і змусили усіх терміново освоїти цифрові інструменти та нові педагогічні підходи та методи.

Розглядаючи дистанційну освіту, школи повинні подумати, чи мають учні та сім'ї комп'ютери та надійний доступ до Інтернету, перш ніж використовувати повністю цифрову освіту. Оскільки ми знаємо, що це ще не є реальністю для всіх, найкращі практики пропонують використовувати гібридне навчання, поєднуючи цифрові та аналогові завдання, щоб забезпечити всім учням доступ до діяльності та можливість виконувати шкільну програму.

Важливо виділити його гібридну концепцію, тобто методологію, яка адекватно організує навчання за допомогою технологічних засобів, не замінюючи, а інтегруючи з традиційним форматом.

Змішане навчання використовує технології не лише для доповнення, а й для трансформації та покращення процесу навчання. Змішане навчання: поєднання навчання онлайн та навчання обличчям до обличчя [9].

Є багато різноманітних заходів, які ви можете запропонувати своїм студентам, щоб зробити дистанційну освіту приємною та ефективною. Але для цього школа має прийняти платформу електронного навчання, яка надає всі ресурси, необхідні для віртуального навчання.

Дистанційне навчання стало характерним нововведенням останнього десятиліття, тобто іноді розуміється вченими як спосіб реалізації процесу навчання який передбачає використання сучасних телекомунікаційних та інноваційних технологій, які зробити можливим дистанційне навчання без особистих контактів викладач-студент [10]; організаційна форма навчально-виховного процесу в спеціально створеному навчальному середовищі з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Не заперечуючи визначень, наведених вченими, враховуючи специфіку характеру географії, давайте розуміти дистанційне навчання як індивідуальний процес отримання знань, умінь, навичок та способів особистої пізнавальної діяльності, відбувається переважно при опосередкованій взаємодії учасників навчального процесу, перебуваючи віддалені один від одного, в спеціалізованому середовищі, функціонуючи на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-педагогічних технологій [13].

Дистанційне навчання зарекомендувало себе як найефективніша система 21 століття, навчального процесу у різних навчальних закладах. Основна мета дистанційного навчання полягає у розвитку творчих та інтелектуальних навичок учнів за допомогою відкритого та безкоштовного користування всіма освітніми ресурсами та програмами.

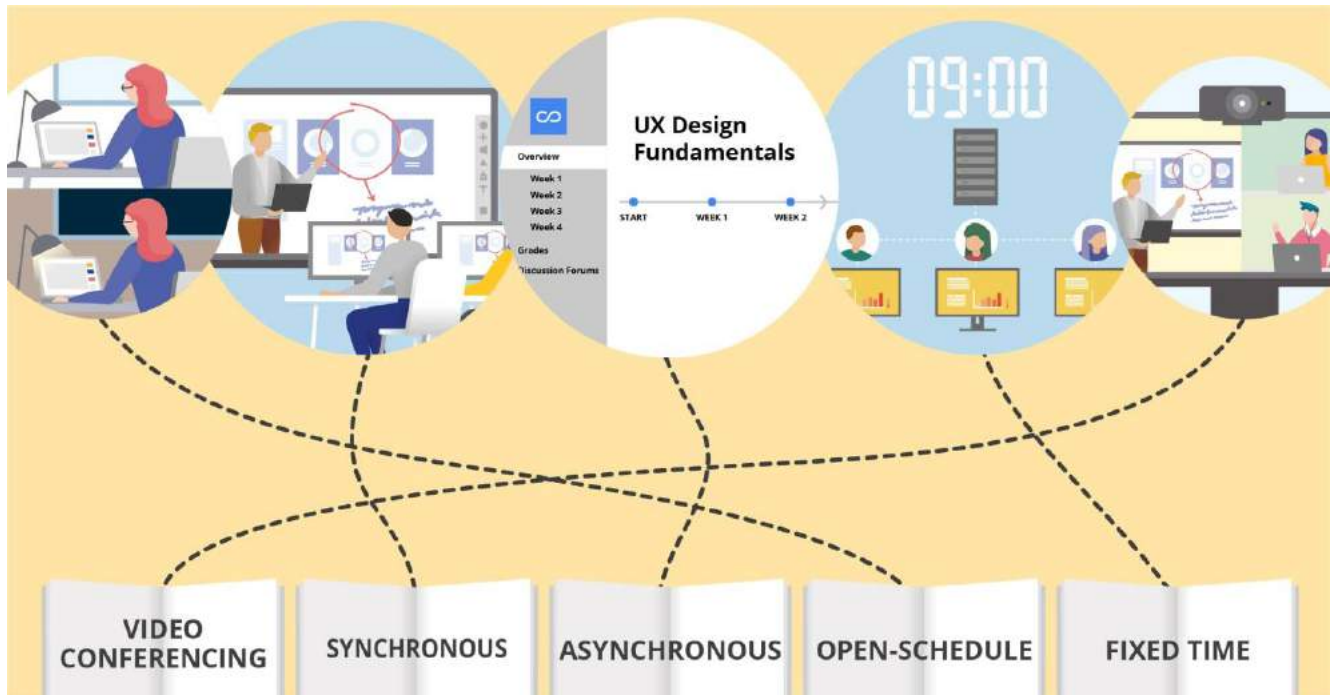
Як зазначалося вище, дистанційне навчання набуває все більшої популярності в нашій державі нині, у зв'язку з розвитком інформаційних технологій, зміною в ставлення до традиційної освіти, а також через оголошення карантину, пов'язані з пандемією COVID-19. Перед педагогічним колективом постало завдання, що вимагало термінового вирішення умов карантину: організація дистанційного навчання [15].

Щодо характеристики дистанційного навчання з географії, то можна виділити основні елементи дистанційної системи навчання. Це набори навчально методичних матеріалів з різних дисципліни (включаючи географію), представлені у таких формах:

- дистанційні курси,
- інтерактивні навчальні ресурси,
- набір онлайн-уроків та навчальних фрагментів,
- віртуальне навчальне середовище,
- електронні бібліотеки,
- електронні схемні тренажери,
- електронні періодичні видання,
- електронні системи контролю та оцінювання результатів навчання,
- комп'ютерні засоби моделювання,
- комп'ютерні демонстрації [15].

Розширена свобода дистанційного навчання найбільш чітко проявляється в тому, що учні можуть вибирати курси, які відповідають їх графіку та ресурсам. (Вчителі можуть зробити те саме.) А у випадку цифрового навчання учні також можуть вибрати місце розташування та стилі навчання, які найкраще відповідають їхнім потребам [16].

Хоча існує багато варіантів навчання (і викладання) в Інтернеті, є кілька форм, які добре підтримуються існуючими системами та встановленими педагогічними методами. Їх використовують на уроках географії.

- Відеоконференції – це звичайний спосіб для вчителів безпосередньо взаємодіяти з учнями на живих уроках. Це може бути сесія один на один або колектив, подібний до класу, коли кілька учнів підключаються до вчителя.

- Відеоуроки. Цифрові файли можна зберігати на окремому електронному пристрої або на веб-сервері. Як правило, запис транслюється на екрані. Вважається ефективним для дистанційного навчання використовувати динамічні відеозасоби: відеофрагменти, анімації, електронні таблиці. Перевагою цієї форми викладу матеріалу є можливість для учня регулювати хід уроку індивідуально, повторити попередні етапи та складні моменти [29].

- Синхронне навчання – це коли всі учні навчаються разом одночасно але викладач знаходиться в іншому місці. Він часто містить відео або телеконференції, які з'єднують викладачів і учнів у цифровому вигляді.

- Асинхронне навчання є менш пов'язаним, але й менш обмеженим форматом. Замість прямих онлайн-уроків учням дають навчальні завдання з дедлайном. Потім вони самостійно навчаються, щоб виконати завдання.

- Онлайн-курси з відкритим розкладом додають ще один рівень гнучкості. Це тип асинхронного налаштування курсу, за винятком того, що там також немає термінів. Це ідеально підходить для учнів з іншими вимогами до свого часу, наприклад для тих у кого вдома (на час навчання) відсутні дорослі.

- Онлайн-курси з фіксованим часом — це тип синхронного курсу, який вимагає, щоб усі онлайн-користувачі відвідували конкретне віртуальне місце у встановлений час і місце (наприклад, zoom-конференція). На відміну від більш жорстких синхронних уроків, це дозволяє учням з будь-якої точки світу підключатися та взаємодіяти в Інтернеті.

- Гібридне навчання – це специфічний тип змішаного навчання, коли учні вивчають один і той же урок в режимі реального часу (тобто синхронне дистанційне навчання), але деякі учні присутні фізично, а інші навчаються дистанційно [34].

- Тренінги, майстер-класи, майстер-класи.
- Оцінювання (тести, ключі до тестів).
- Консультації [29].

Дистанційне навчання буває різним і потребує часу, щоб добре опанувати. Спробуйте підійти до цього з духом учня та авантюриста, і будьте відкритими до того, щоб робити речі по-іншому.

На 2020 рік популярними є такі системи управління навчанням як: Moodle, Google Classroom, TalentLMS, Litmos, Docebo, Canvas, Learn Amp, Agylia, Skolera, Prometheus та ін.

Новий рівень комунікації та управління освітнім процесом забезпечується шляхом використання мобільних пристроїв для зв'язку між учасниками освітнього середовища. Тепер наявність всього лише смартфона вже дозволяє вчитися де завгодно. Саме пристрої такого роду забезпечують обмін інформацією в режимі реального часу. До онлайн технологій, що використовують мобільні пристрої, відносяться популярні додатки: Skype, Viber, Facebook Messenger, WhatsApp та ін.

З їх допомогою можна не лише підтримувати зв'язок з учнями в режимі реального часу використовуючи текстові повідомлення, але швидко і зручно пересилати файли, а також створювати групи та проводити відео підключення. Також останнім часом в дистанційному навчанні набуває широкої популярності онлайн сервіс Zoom – платформа для проведення

відеоконференцій. Дана утиліта відрізняється від інших простотою у використанні, а також кросплатформеністю. На сьогодні на ринку освітніх цифрових технологій для дистанційного навчання представлена велика кількість можливостей. Інтенсивний розвиток такого навчання дозволить зберегти та розвинути інтелектуальний потенціал нації, закладає основи демократичної системи освіти, яка гарантує необхідні умови для повноцінної, якісної освіти на всіх рівнях, розширює можливості здобувачів освіти на отримання якісної освіти по всій території країни [34].

Існує багато недорогих або навіть безкоштовних програмних рішень, які можуть задовольнити ваші потреби. Наприклад, G Suite від Google (який ви, ймовірно, вже використовуєте) забезпечує надійну систему для обміну студентськими роботами на відстані. Можна також використовувати Google Classroom як ефективний механізм для керування дистанційним класом — ця платформа дозволяє призначати, переглядати та оцінювати роботи учнів за допомогою Google Docs. Аналогічно, Zoom.us пропонує користувачам недороге, але високоефективне рішення для відеоконференцій, за допомогою якого можна організувати дистанційний клас у реальному часі.

Перехід на модель дистанційного навчання займе деякий час і планування.

Навчання на відстані буває різним. Спроба підійти до ситуації дистанційного навчання за допомогою тих самих прийомів і стратегій, які працюють для особистого заняття, не спрацює. Наприклад, звертаючись до групи студентів на відстані за допомогою відеоконференції, може бути важко оцінити, як розуміють те, що ви сказали — немає негайного зворотного зв'язку, який ви отримуєте, коли зустрічаєтеся зі студентами (ви навіть не можете бути впевненим, що студенти почули вас правильно або взагалі, враховуючи проблеми з мікрофонами, швидкістю з'єднання, навколишнім шумом та різними відволікаючими факторами, які можуть мати студенти вдома).

Це особливо складно, коли дається складне завдання, і ускладнюється тим, що учні можуть не вагатися ставити уточнюючі запитання на відстані. Одним

із способів вирішення такої проблеми, серед іншого, може бути використання записів екрана, на яких учитель пояснює завдання — те, що учні можуть переглядати асинхронно стільки разів, скільки їм потрібно [21].

Існує багато онлайн-ресурсів для викладання суспільствознавства, особливо з географії. Ось невеликий зразок:

Видавець цієї публікації в блозі, Seterra, є найкращим картографічним сайтом. Досліджуйте світ і досліджуйте країни, столиці, міста, річки, озера і т.д. Ви можете використовувати Seterra з будь-якого браузера, щоб дізнатися цікаві факти та вивчити новий матеріал. Підтримуючи десятки мов, пропонуючи таблиці лідерів та спеціальні вікторини, Seterra є чудовим інструментом для географії домашнього навчання чи для полегшення роботи у класі [16].

Geography Now - це освітній YouTube-канал, який охоплює всі країни світу в алфавітному порядку.

Ще один канал на YouTube, присвячений темам домашнього навчання з географії, - WonderWhy. Це додає захоплюючих фрагментів поточної та історичної інформації, роблячи інформацію цікавішою.

Geoguesser - це весела гра з пошуку місця, яка перенесе вас у будь-яку точку світу, і єдина підказка до вашого місцезнаходження – це карти Google. Вам потрібно з'ясувати, де ви знаходитесь, а потім відпустити шпильку, щоб позначити своє місце розташування [16].

TheTrueSizeOf - це дивовижний веб-сайт, який дозволяє перетягувати країни по карті, щоб порівняти їх відносний розмір.

На YouTube є багато чудових географічних відео. «Країни світу» - це відео, яке допомагає учням запам'ятовувати назви країн. За допомогою музики чи в алфавітному порядку.

Tour the States — це веселе музичне відео з чудовою демонстрацією малювання карт вручну[16].

В практиці українських педагогів активно залучені освітні платформи та технології такі як: Classroom, Zoom, Google-сервіси. Але через страх, брак

знань іноземної мови, в основному, наші педагоги не хочуть використовувати нові освітні платформи та технології, які популярні у світі.

Ми проаналізували, та виділили найпопулярніші платформи та технології, завдяки яким можна проводити дистанційне навчання на уроках географії.

- Earthcam.com

Цей портал містить колекцію веб-камер, встановлених у всіх куточках світу: від США до Таїланду. Цей ресурс використовуємо в 10 класі при вивченні теми: «Оцінка країн і регіонів»[15].

- Ethermap

Це досить новий інструмент, який можна використовувати для створення карт онлайн. Тут можна обмінюватися картами, вносити доповнення, організувати все, просто надаючи студентам посилання.

Можна запропонувати учням створити разом карту класних місць для прогулянок в будь-якому місці, написати про все коротку інформацію та додати фото[15].

- Seterra Online

Це один з найбільш захоплюючих і популярних географічних іспитів в світі. Граючи, можна цікаво запам'ятати локації і столиці країн, їх пейзажі, прапори, номенклатуру від найочевидніших географічних об'єктів до найменших.

Ця програма підходить для оволодіння різними категоріями знань: материки та частини світу; найбільші країни світу або в межах окремого континенту; столиці країн і великих міст; ріки; озера, моря; острови; прапори [6].

- Атлас пазлів National Geographic

Кожна з колекцій пазлів є онлайн-картою континенту або країни. Тут дуже багато цікавих карт та неймовірних історій! Можна використати з учнями на закріплення матеріалу з різних для 6-11-х класів [15].

- Earthpulse

Цей ресурс можна використовувати в 8 класі при вивченні теми «Населення світу». У ньому йдеться про проблеми народу. Була випущена бета-версія National Geographic Education з великою колекцією відео- і фотоматеріалів.

Перш за все, час від часу буде з'являтися конструктор інтерактивних карт. Для полегшення вивчення учнями тем використовується добірка різних онлайн-ресурсів з готовими презентаціями та відео [15].

- 360cities.net

На цьому сайті є найбільша колекція панорам світу. Можна вивчати різні країни. Прогулюватися вуличками Парижу чи Риму віртуально [6].

- JigSpace

Цей додаток використовує доповнену реальність, щоб розповісти користувачам, як працюють різні механізми та об'єкти. Цей сервіс допомагає вивчити шари Землі, як працює реактивний двигун і багато іншого. Бібліотека додатку містить десятки різних інтерактивних курсів з різних областей: астрономія, фізика, історія, культурологія, геологія та географія [6].

- AirPano

Це чудовий сайт для перегляду панорамних зображень десятків відомих міст по всьому світу. Більша частина зображень AirPano має інтерактивні посилання, щоб можна було більше дізнатися про місця, які ви бачите на знімках AirPano [6].

- Geoguessr

В 2013 році шведський програміст Антон Валлен створив захоплюючу географічну онлайн-гру Geoguessr, яка з кожним місяцем має все більше і більше прихильників. Ця гра створена на базі технології Google Street View. Вона сприяє розвитку в учнів логічного мислення, тренує пам'ять. Правила надзвичайно прості: на початку гри ви бачите випадкове фото, створено в якомусь куточку Землі. А далі ви повинні визначити точку на карті, де було зроблено фото. Гра чудово підійде для закріплення будь-яких тем, адже розвиває геопросторове мислення та уяву. А найголовніше, що учням буде цікаво та корисно водночас [6].

- TED-Ed Earth School

Школа Землі TED-Ed – онлайн-уроки про природу доступні постійно протягом 5-тижневого періоду між Днем Землі (22 квітня) і Всесвітнім днем навколишнього середовища (5 червня) [15].

- Kolibri

Цей додаток створений для підтримки освіти, та використовує понад 20 мов. Тобто, українські педагоги можуть з легкістю обрати, для зручності використання, українську мову [15].

- QR-коди

QR (Quick Response) коди легко створювати і використовувати їх багаторазово в класах на всіх рівнях. QR-коди можуть привести студентів до інформації, просто відсканувавши код на цифровому пристрої студента. У класі учні можуть використовувати QR-коди для наступних цілей:

- ✓ Перевірка правильності виконання завдань
- ✓ Голосування за конкретні відповіді
- ✓ Використання підручників та додаткової інформації
- ✓ Брати участь в навчальних іграх
- ✓ Доступ до відеоконтенту по темі уроку
- ✓ Використання карт Google та інших сервісів [6].

- Jigsaws The jigsaw technique

Техніка головоломки — це «випробована і вірна» стратегія спільного навчання, яка допомагає учням створити власне навчання. Учні об'єднуються в групи та отримують різну інформацію. У своїх групах учні достатньо добре засвоюють інформацію, щоб передати її іншій групі студентів.

Використовуючи цю техніку, учні стають експертами у навчанні, навчаючи своїх однолітків. Після того, як усі групи засвоять інформацію, їх поміщають в нові групи з членами кожної з малих груп. Кожен учасник групи ділиться знаннями, отриманими у своїй інформаційній групі. Ця техніка оживляє уроки та змушує учнів створити власне навчання. Це завдання залучає студентів і заохочує їх ділитися своїми знаннями з іншими [15].

1.3. Процеси урбанізації. Їх особливості в Україні та світі.

Проблеми становлення та розвитку міст є одним із важливих і традиційних напрямів досліджень у світовій та вітчизняній науці, оскільки процес урбанізації виступає критерієм цивілізованості. Слід зазначити, що без вивчення особливостей переходу України від традиційного аграрного до нового індустріального суспільства неможливо пояснити специфіку національного історичного процесу, знайти його місце у світовій цивілізаційній динаміці. Особливо важливу роль у розвитку державотворення відіграють міста, які виконують культурні, соціально-економічні, політичні та адміністративні функції.

Процес урбанізації, насамперед, розвиток міст, завжди був у полі зору вчених різних наукових напрямів. Історико-географічні аспекти урбанізації найбільше займали дослідження Ж.Бохе-Гарньє та Ж.Шабо, І.Вологодцева, О.Гладкуя, В.Ямана, М.Дністрянського, П.Коваленко, О. Корецький, В. Круль, Г. Лаппо, О. Нестеренко, Ю. Пітюренко, А. Степаненко, О. Топчієв, Б. Хорєв, О. Шаблій.

Етап деурбанізації в розвитку міст зміниться новим етапом урбанізації, який буде викликаний підвищенням ролі міст у розвитку регіонів, що буде здійснюватися в процесі реформування адміністративно-регіонального устрою України. Як хаби для нових обласних громад, міста отримають нові функції. Центри соціально-економічної трансформації стануть бізнес-центрами навколишніх регіонів. Для цього необхідно визначити для кожного міста основну галузь виробництва чи послуг, яка була б «драйвером» його подальшого розвитку. При цьому можливе створення нових видів економіки, при яких є місцеві ресурси для ребрендингу (відновлення діяльності, яка раніше була в місті) або його розвитку.

Крім цього, місто повинно мати більш широкий спектр послуг для задоволення власних потреб і потреб навколишніх жителів. Він також має стати джерелом інновацій, хабом для інвестиційної трансформації регіональних громад у майбутньому. Водночас із включенням великих міст у

світові економічні процеси малі міста не беруть у них участі. В таких умовах загострюються проблеми сталого розвитку міст, які можна вирішити лише на основі дослідження території, удосконалення управління міським простором тощо [12].

Урбанізація в сучасній Україні відбувається на тлі скорочення населення з економічною кризою. Обидві ситуації торкнулися як міст, так і сільської місцевості. Тому, хоча є міста, які продовжують зростати, абсолютна кількість міського населення в Україні зменшується. Демографічна криза на селі, в складних економічних умовах, викликає приплив в міста населення молодих людей репродуктивного віку. Це сприяє подальшому зростанню частки міських жителів та абсолютної кількості жителів деяких міст, особливо найбільших та тих, які знаходяться в аграрних слабоурбанізованих регіонах.

Так, у 2001 – 2008 роках найбільшими темпами приросту населення було місто Київ як столиця України, а також Вінниця та Хмельницький, як центри регіонів, де частка міського населення досі залишається однією з найнижчих. Однак якщо раніше високий природний приріст в сільській місцевості компенсував вихід міграції, то демографічна ситуація в містах зараз краща, ніж в сільській місцевості, а сучасна урбанізація за рахунок міграції становить загрозу існуванню сільських поселень.

Сьогодні найкращі умови для подальшого зростання мають найбільші міські поселення. Вони є місцем, де відбуваються найбільші соціально-економічні зміни. Поступово насичуючись виробничою і соціальною (в тому числі ринковою) інфраструктурою, ці населені пункти стають сприятливими для розміщення складних галузей промисловості, розвитку сфери послуг і управлінської діяльності. В умовах соціально-економічної кризи такі міста стають центрами прогресивних змін у реструктуризації господарства, а їх мешканці – носіями нових суспільних відносин. Абсолютна ж більшість середніх та малих міст виявились неспроможними втримати існуючу кількість населення. Винятком є суто аграрні регіони, де сільське населення активно мігрує до міст.

Так, з 2001 по 2009 рік найбільші темпи приросту населення спостерігались у Києві, Львові, Вінниці, Хмельницькому, Рівному, Черкасах, Чернівцях, Івано-Франківську, Білій Церкві, Євпаторії. Індустріальні міста сходу, особливо Донбасу, навпаки, інтенсивно втрачають населення, оскільки промислові підприємства закриваються і населення втрачає можливість працевлаштування у таких міста [7].

Ситуація посилюється і важким екологічним станом у таких містах, навіть економічно-привабливих. Найбільше втрачають населення Макіївка, Горлівка, Краматорськ, Нікополь, Сіверодонецьк, Павлоград, Лисичанськ. Серед крупних міст винятком є лише Кривий Ріг, населення якого збільшується, оскільки тут його добробут забезпечується функціонуванням підприємств чорної металургії.

Незважаючи на кількісні втрати міського населення, процес формування агломерацій триває, що виражається в зміцненні зв'язків між найбільшими містами і сусіднім регіоном на основі трудових міграцій, спільних ринків праці, землі, фінансових ресурсів та ін. Тому стара, епоха промислової агломерації відходить у минуле, на зміну якій приходить нова, постіндустріальна агломерація.

Найяскравішими прикладами таких агломерацій є Київська, Харківська, до певної міри Одеська, Львівська. Субурбанізаційний відтік заможного населення у приміську зону, будівництво котеджних містечок та реорганізація прилеглих до міста сіл сприяють виникненню агломеративних форм навіть біля набагато-менших міст у традиційно-сільських регіонах (Вінниця, Тернопіль, Житомир), хоча повноцінними міськими агломераціями в класичному розумінні терміна вони не є. В індустріальних регіонах сходу зачатки нового постіндустріального агломерування поєднуються із традиційним промисловим агломеруванням.

В агропромислових зонах мережа міських поселень представлена в основному великим містом і густою мережею невеликих населених пунктів, розташованих більш-менш рівномірно по всьому регіону. Всі вони мають тісні

економічні, транспортні, адміністративні, соціальні зв'язки з обласним центром і слаборозвинені зв'язки з іншими містами. Вони виглядають “автономними”, бо мають тісні зв'язки з прилеглою до них сільською місцевістю, є центрами локальних систем розселення. Отже, міські поселення в агропромислових регіонах відіграють значну системоутворювальну роль, фокусуючи зв'язки (виробничі, соціальні, управлінські, інформаційні та ін.) з прилеглою сільською місцевістю [7].

Тенденції урбанізації:

- У 1950 році 30% населення світу проживало в міських районах, кількість яких зросла до 54% у 2014 році.
- Очікується, що до 2050 року дві третини населення світу будуть проживати в міських районах.
- Найбільш урбанізовані регіони включають Північну Америку (82%), Латинську Америку/Карибський басейн (80%) та Європу (73%), тоді як найбільш швидко урбанізовані регіони включають Африка та Азію.
- Очікується, що лише на три країни — Індію, Китай та Нігерію — припадатиме 37 відсотків прогнозованого зростання міст у період з 2014 по 2050 рік.
- Близько половини всіх міських жителів живуть в населених пунктах з населенням менше 500 000 жителів.

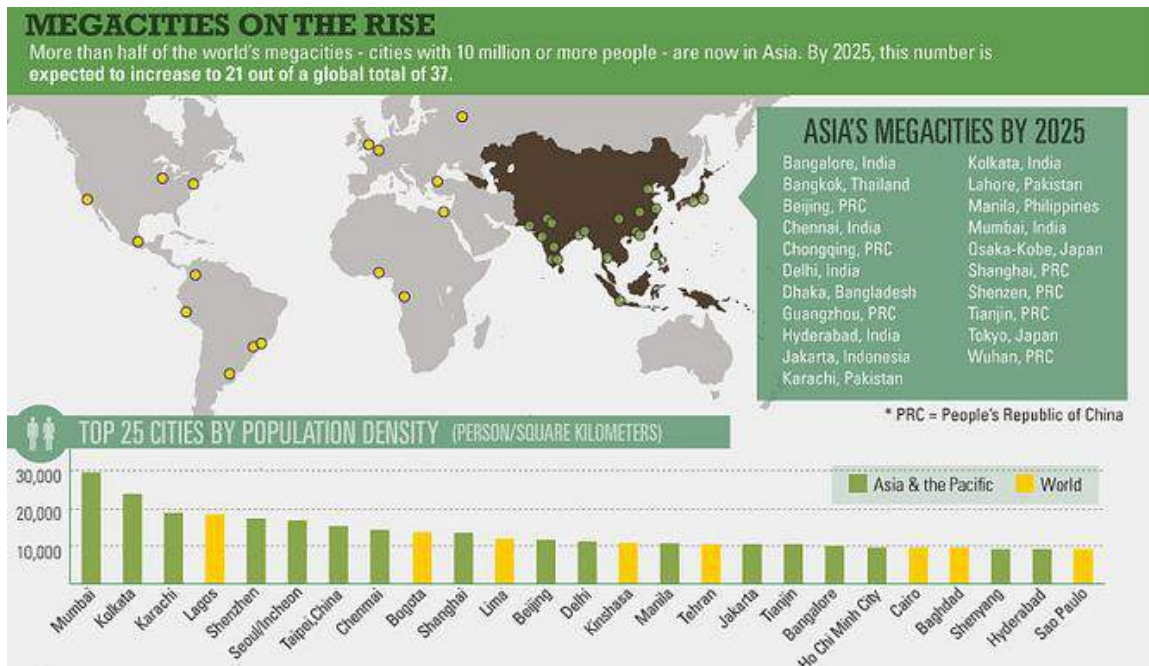

Рис. 1.3.1. Зростання кількості населення в мегаполісах (25 міст за щільністю населення)

- На кожні вісім чоловік одна людина проживає в одному з 28 мегаполісів (містах з населенням понад 10 мільйонів чоловік).
- Близько 60% приросту міського населення в країнах, що розвиваються, відбувається за рахунок природного приросту, а решта 40% - за рахунок міграції сільських міст і рекласифікації міських районів [24].

Процес розвитку міських поселень в Україні, як і в інших регіонах світу, досить тривалий і складний. Вона характеризується зміною міських ситуацій і виявляється в «збільшенні кількості міських поселень, концентрації населення в них, і особливо у великих містах, у поширенні міського способу життя по всій мережі поселень, що відображає глибокі структурні зміни в економіці та суспільному житті, які відбуваються в сучасний період (Алаєв, 1983). Процес геурбанізації, розвиваючись у часі, має ряд етапів, які послідовно змінюють один одного під впливом господарської діяльності людей, їх тривалість і ознаки мають свою специфіку, залежно від суспільногеографічних особливостей розвитку територій. В Україні, як і в усьому світі, цей процес безперервний, у ньому стадії розквіту міст змінюються стадіями деградації, але загальна висхідна тенденція зберігається століттями. Існує ряд етапів, що

характеризуються кількісними та якісними змінами процесу урбанізації в Україні, а саме:

- 1) поява перших міст: ст виникнення грецьких колоній, їх розвиток і занепаду (V—VIII ст. до н. е. — IV ст. нашої ери);
 - 2) виникнення давньоруських міст як оборонно-ремісничі центри, їх повільний розвиток і занепад (IX - XIII ст.);
 - 3) повільний розвиток міст як центрів ремесла, торгівлі, оборони (XIV - поч. XIX ст.);
 - 4) інтенсифікація розвитку міст під впливом розвитку мануфактурного виробництва, транспортних шляхів (середина XIX ст. - початок XX ст.);
 - 5) швидкий розвиток міст під впливом індустриалізації, формування агломерацій (середина XX – кінець XX ст.);
 - 6) дезурбанізація, стагнація соціокономічний розвиток міських поселень.
- Для вивчення кожного з етапів використовуються історико-географічний метод, аналіз і порівняння, статистичний та інші [12].

В Європі в період Нового часу швидке зростання міського населення (особливо в другій половині XIX ст. і на початку XX ст.) відбувалося за трьох умов:

- 1) надлишок сільського населення, що створювало демографічний тиск;
- 2) попит на робочу силу в промисловості, зосередженій у великих містах;
- 3) ефективна система державного/муніципального управління.

У регіонах, що розвиваються, зростання міського населення сьогодні відбувається тільки при наявності надмірної кількості сільського населення, що створює демографічний тиск. Для ряду регіонів, що розвиваються, характерна ситуація, яку часто називають нетрями - наявністю великого міського населення при відсутності реального попиту на таку робочу силу. Це призводить до появи великих районів нетрів, маргіналізації населення, швидкого погіршення санітарно-епідеміологічної обстановки, зростання злочинності і погіршення міської інфраструктури та міського способу життя. Місто не в змозі вмістити таке населення, і значна частина не в змозі

забезпечити нормальну міську зайнятість через обмежений попит на робочу силу з великою пропозицією (Коен 2006: 71-73). Така ситуація не тільки створює значні проблеми для функціонування міст, а й викликає фактичне погіршення стану міста, й являє собою соціально-політично небезпечну ситуацію, оскільки наявність значної частини маргіналізованого населення створює потенційну небезпеку соціального вибуху. Тому в сучасному світі спостерігається тенденція дезурбанізації в розвинених регіонах світу і швидкої урбанізації значної частини регіонів, що розвиваються. Ці протилежні тенденції відходять від збалансованої моделі урбанізації, яка формувалася протягом Нового часу і являють собою ризик і загрозу для національної, регіональної та міжнародної безпеки, оскільки створюють диспропорції, що можуть обумовити соціально-політичну та економічну нестабільність у державах та регіонах [30].

РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ УРБАНІСТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

2.1. Вивчення урбаністичної тематики в 8 класі

На уроках ми використовуємо новітні технології та освітні платформи, щоб зацікавити учнів та зробити навчання легким. Для цього використовуємо комп'ютери та планшети, які є у географічному кабінеті.

У 8 класі ми вивчаємо географію «Україна у світі: природа, населення».

Для вивчення процесів урбанізації виділяють лише 3 години на весь навчальний курс. Учні детальніше знайомляться з міським та сільським населенням, віковою структурою, історією розвитку міст і т. д. – під час вивчення теми «Розселення» (3 години).

Звісно, 3 години це дуже мало для того щоб зрозуміти суть урбанізації, та й власне, міста як важливого об'єкта дослідження. Відповідно, ми з учнями ці 3 уроки проводимо за допомогою інноваційних методів навчання.

Інтерактивні карти – це карти нового покоління. З ними легко досліджувати тему «Розселення», порівнювати чисельність населення різних країн та вікову структуру. Також користуємося новими ресурсами.

Наприклад, Earthpulse. Цей ресурс можна використати в 8-му класі при розгляді теми «Населення світу». Він розглядає проблеми населення.

Запущена бета-версія National Geographic Education, де є величезна колекція відео та фотоматеріалів. Перш за все, при нагоді стане конструктор інтерактивних карт. Використовуються добірки різних онлайн-ресурсів з готовими презентаціями та відео для полегшення опрацювання тем учнями [15].

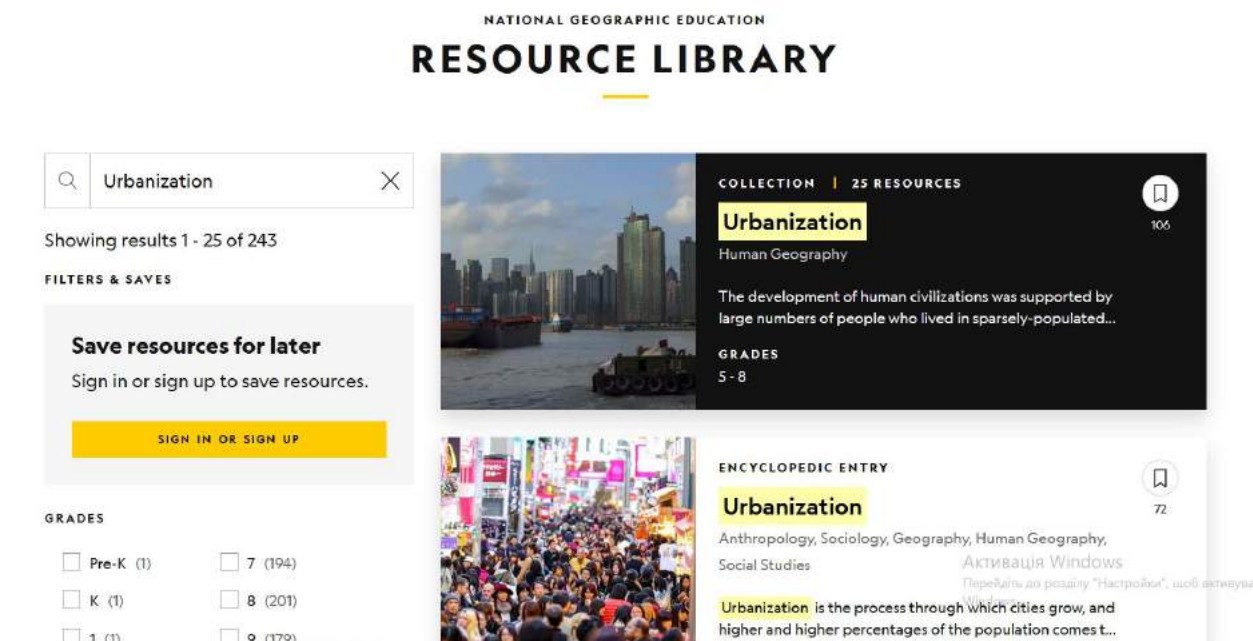

Рис. 2.1.1. Платформа National Geographic Education

Також для цієї теми можна використати метод гейміфікації. Він полягає у створення віртуальної гри, в якій діти діляться на команди. Далі створюють своє поселення, з певною кількістю людей, територією, певним кліматом, покладом корисних копалин, політичним устроєм тощо. Завдання вчителя: ускладнити життя поселень різними природними явищами та іншими ситуаціями.

Для учнів 8-х класів ми провели тестування на тему «Урбанізація» (в межах вивчення теми «Розселення»). В ньому взяли участь 36 учнів (див. додаток А).

Мета: проаналізувати чи учні відрізняють поняття урбанізм та урбаністика.

Тестування включало в себе 10 питань, які включали в себе і питання розгорнутого типу. Для аналізу ми виокремили питання під номерами: 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10. Питання: 5, 6 та 7 були включені для відволікання від основних визначень.

Проаналізувавши 36 анкет, ми отримали такі результати:

- На запитання 1 – «Урбаністика – це», правильну відповідь дали 17 учнів.
- На запитання 2 – «Урбанізм – це», правильну відповідь дали 25 учнів.
- На запитання 3 – «Урбанізація – це», правильну відповідь дали 30 учнів.

Учні прирівнюють поняття «урбаністика» та «урбанізм», проте добре знають, що таке «урбанізація».

На відкрите запитання - «за рахунок чого можливий процес урбанізації», учні дали такі відповіді:

- 16 учнів – перетворення сільських населених пунктів на міські.
- 15 учнів – міграції населення з села в місто.
- 3 учнів – написали усі три варіанти.
- 2 учнів – розширення міста за рахунок нової забудови.

Рис. 2.1.2. Відповіді на запитання «за рахунок чого можливий процес урбанізації» учнів 8-х класів.

Загалом, усі учні відповіли правильно. Хтось дав повну відповідь, хтось часткову, але із завданням справилися.

З цього можна зробити висновки, що учні в школі добре розуміють, що таке поняття «урбанізація» та чому і коли цей процес відбувається.

Але з іншими поняттями слід попрацювати. Учні повинні розуміти різницю між «урбаністикою» та «урбанізмом», та вміти пояснити ці поняття.

Так як міста з кожним роком розвиваються, ростуть та технологічно змінюються, на нашу думку, варто більше часу приділяти вивченню цього

п

и 2.2. Вивчення урбаністичної тематики в 10 та 11 класах.

т У 10-х класах ми вивчаємо цікавий курс географія «Регіони та країни». Протягом всього навчального року ми з учнями маємо змогу вивчати різні країни. На вивчення Європи та її країн виділяють 15 годин, Азії – 12 годин, Океанії – 4 години, Америки – 10 годин, Африки – 6 годин.

я При вивченні країн ми розглядаємо окремо: природні умови, населення, особливості господарств, економіку, великі міста та їх особливості.

у Мінімум 15 годин з 52 годин за календарним плануванням, ми розглядаємо процеси урбанізації, місто та його особливості. Порівняно з 8-им та 11-им класами – це багато.

к Для вивчення матеріалу ми використовуємо інноваційні методи та підходи, нові цікаві навчальні платформи.

л • TheTrueSizeOf – це дивовижний веб-сайт, який дозволяє перетягувати країни по карті, щоб порівняти їх відносний розмір.

с

і

• Earthcam.com. На цьому порталі зібрана колекція вебкамер, які встановлені у всіх містах світу, від США до Таїланда. Це можна використати в 10-му класі при розгляді країн та регіонів[11].

The screenshot shows the EarthCam website interface. At the top left is the EarthCam logo. A search bar contains the text 'Italy'. To the right of the search bar are links for 'Hall of Fame', 'My EarthCam', and 'EarthCam.net'. Below the search bar, a message states 'Your search Italy returned 600 results'. The main content area displays a grid of eight camera thumbnails, each with a title, location, view count, and like count. The thumbnails include: Trieste Skyline (Trieste, Italy, 32.1K views, 2.4K likes); Tyrrhenian Sea Marina Cam (Lazio, Italy, 125K views, 1.9K likes); EarthCam: Fort McHenry Cam - F... (Baltimore, MD United States, 2.4M views, 5.6K likes); EarthCam: Moscow Skyline Cam (Moscow, Russian Federation, 24M views, 25K likes); EarthCam: High Line Cam (New York City, NY United States, 5.1M views, 8.6K likes); EarthCam: Fort McHenry Cam - R... (Baltimore, MD United States, 1.8M views, 3.4K likes); EarthCam: Myrtle Beach Volleyba... (Myrtle Beach, SC United States, 32M views, 52K likes); and a thumbnail for 'Знижки на мінімойки в MOYO' (Discounts on car washes in MOYO).

The screenshot shows a weather and webcam interface. At the top, it says 'Webcam Spot Surf, immagini per cortesia di www.spotcam.com'. Below this are three webcam thumbnails with play buttons: Spot Lillano - Rosignano Solway, Spiaggia di Forte dei Marmi, and Spot Surf Spiaggia di Recco. Below the thumbnails is a section titled 'Condizioni meteo attuali:' (Current weather conditions:). This section contains two weather widgets. The first widget is for 'Stazione di quartiere Marco Polo (LU)' and shows: Altitudine: 10 mslm; Umidità: 84%; Press.: 1014 hPa; Vento: 0.00 km/h; Pieggi: 1.60 mm; and a large temperature display of 5.9°C. The second widget is for 'Viareggio (Lucca) - ITALIA - Stazione meteo Davis Vantage Vue' and shows: Weather conditions at airport of Pisa -> 29/11/22 22:03; TEMPERATURE: 5.9°C; WINDS: 0.0 km/hr ENE (68°); CURRENT: Humidity: 84%, Dew Point: 3.4°, Wind Chill: 5.9°, Barometer: 1013.6 mb, Rate: 0.0 mb/hr, Rain Today: 1.0 mm, Hourly: 0.0 mm, Monthly: 153.0 mm, Total: 523.4 mm; and SERENO ALMANAC: Sunrise: 7:30, Sunset: 16:45, Moonrise: 12:50, Moonset: 22:46, Moon Day: 6. There is also a small 'Активізація Wi' (Wi-Fi activation) button.

- Seterra Online. Це одна з найбільш захоплюючих та популярних географічних вікторин у світі. Граючись, можна у цікавий спосіб запам'ятати розташування країн та їх столиць, пам'ятки, прапори, номенклатуру від найбільш визначних географічних об'єктів до найдрібніших. Ця програма підійде для засвоєння різних категорій знань: материки та частини світу; найбільші країни в світі або в межах окремого материка; столиці країн і найбільші міста; річки; озера, моря; острови; прапори окремих країн [15].

Для 10 класу розроблено цікавий урок на тему: «Великобританія» з використанням новітніх технологій та методики (див. додаток Б).

Ми з учнями розглянули детально країну та її складові, вивчили географічні особливості, транспортну мережу, населення [27]. Детальніше зупинилися на столиці – Лондон. Ознайомилися із загальними характеристиками міста, та урбанізаційними процесами у ньому.

Учням 11 класу було запропоновано створити проект про «Розташування житлових кварталів у Львові».

Проект про «Розташування житлових кварталів у Львові»

Учнів поділили на два команди: перша команда – обрала Личаківський район м. Львова; друга команда – обрала Галицький район м. Львова.

Наступний крок – виділити у районі конкретні 2-3 вулиці (так як на підготовку проекту в учнів був лиш тиждень):

- Личаківський район – вулиці Кониського-Левицького.
- Галицький район – вулиці Шептицьких-Війтовича.

Для подальшої роботи ми ознайомилися з основними пунктами за якими визначається розташування житлових масивів у місті.

Розташування житлових масивів визначається:

- вартість житла (доступність)

- демографія населення (вік, стадія в життєвому циклі сім'ї)
- історія будівель (якість, вік, будівельні конструкції та сучасні технології)
- топографічні характеристики (рельєф навколишніх земель, наявність річок тощо)
- релігійний та етнічний вплив (наприклад, житлова сегрегація, формування гетто, етнічні села)
- близькість до послуг (наприклад, школи, лікарня, місце роботи, громадський транспорт)
- міські процеси (відцентрові і доцентрові рухи)

Вивчити фактори, що визначають соціально-економічні характеристики і розташування житлових районів в межах міст.

На соціально-економічні характеристики та розташування житлових районів впливають різноманітні фактори, включаючи історичний розвиток, фізичний простір, транспортні шляхи, розташування промислових та комерційних районів, спорідненість та етнічну приналежність жителів, а також доцентрові та відцентрові рухи всередині міст.

Перший фактор, історичний розвиток міст, може вплинути на житлові моделі, оскільки старе міське житло або промисловість можуть залишитися в містах, якщо ці райони не були переплановані.

Ще одним фактором, який обтяжує житлові райони, є фізичний простір. Як припустив Мерді, чия складена екологічна модель міської житлової структури пояснює, що соціальні простори були накладені на фізичний простір, характеристики навколишніх земель впливають на морфологію міських районів. Зокрема, багато міст розвинулися на рівнинній землі, придатній для будівництва.

Ще одним фактором, який впливає на розташування житлових кварталів, є наявність комерційної діяльності, так як магазини можуть конкурувати за площу з житловими одиницями. Якщо в певному місці, до прикладу,

концентрується велика кількість людей з прибутковою роботою та високою зарплатою – це може сприяти зростанню житлових районів високого класу.

Крім матеріального становища мешканців, міська структура та землекористування також можуть визначатися віком мешканця, і зокрема їх стадією в життєвому циклі сім'ї. Життєвий цикл сім'ї говорить про те, що життя людей проходить різні етапи, кожен з яких відзначається унікальними потребами в житлі[7].

Перша команда - Личаківський район – вулиці Кониського-Левицького.

Таблиця 2.2.1.

Дослідження розташування житлових кварталів вулиць Кониського-
Левицького

№	Основні пункти	Результат досліджень
1.	Вартість житла (доступність)	Оренда: від 350\$ в місяць(+ комунальні послуги)
2.	Демографія населення (вік, стадія в життєвому циклі сім'ї)	Переважають пенсіонери (люди похилого віку)
3.	Історія будівель (якість, вік, будівельні конструкції та сучасні технології)	Стара забудова, середній вік будівель – 200-250 років (фасад переважно відновлений)
4.	Топографічні характеристики (рельєф навколишніх земель, наявність річок тощо)	-
5.	Релігійний та етнічний вплив (наприклад, житлова сегрегація, формування гетто, етнічні села)	Християни (переважно греко-католики)
6.	Близькість до послуг (наприклад, школи, лікарня, місце роботи, громадський транспорт)	Шкіл багато (маленькі за розміром), садочків мало, робочі місця переважно у сфері обслуговування та торгівлі

	(готелі, ресторани, магазини тощо).
--	-------------------------------------

Друга команда – Галицький район - вулиці Шептицьких-Війтовича.

Таблиця 2.2.2.

Дослідження розташування житлових кварталів вулиць Шептицьких-Війтовича

№	Основні пункти	Результат досліджень
1.	Вартість житла (доступність)	Оренда: від 450\$ в місяць(+ комунальні послуги)
2.	Демографія населення (вік, стадія в життєвому циклі сім'ї)	Переважає молодь (25-40 років)
3.	Історія будівель (якість, вік, будівельні конструкції та сучасні технології)	Нова забудова
4.	Топографічні характеристики (рельєф навколишніх земель, наявність річок тощо)	-
5.	Релігійний та етнічний вплив (наприклад, житлова сегрегація, формування гетто, етнічні села)	Християни (переважно греко-католики)
6.	Близькість до послуг (наприклад, школи, лікарня, місце роботи, громадський транспорт)	Школи присутні (великі за розміром), садочків багато, робочі місця переважно у ІТ-індустрії (Львівська «Силіконова долина», або ІТ-кластер).

Бачимо, наскільки відрізняються результати дослідження. Якщо проаналізувати дані першої команди, можна зробити висновок, що у

центральної частині міста більш розвинена сфера послуг. Робочі місця у цій сфері користуються попитом.

Проживає на вулицях Левицького та Кониського, переважно, старше покоління. Це пояснюється тим, що у центральної частині міста стара забудова. Будівлі в не найкращому стані, відповідно, молоді та перспективні особи шукають житло у новобудовах та районах з більш кращим трафіком.

Школи та садочки маленькі, тому і робочих місць для вчителів та вихователів мало.

Тепер аналізуємо дані які зібрала друга команда. Бачимо, що переважає на вулицях Шептицьких та Війтовича нова забудова. Відповідно є багато садочків та великі школи. Більшість людей, які та проживають – це молодь (студенти, молоді сім'ї). І найбільшу роль тут зіграло розташування львівського ІТ-кластеру (Львівська Силіконова Долина). Велика кількість робочих місць, молоді спеціалісти та хороша зарплатня.

Отже, у будь-якому місті, яке розвивається та розширюється, буде діяти принцип поділу житлових кварталів на квартали високого та середнього класу. Це є ознакою нового урбанізованого міста.

РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЯ

Місто досліджується різними дисциплінами з різними аспектами.

Визначаючи місто, використовувалися різні визначення з використанням чисельності, адміністративного статусу та соціальних критеріїв. Кожне з цих визначень визначає та висвітлює різні аспекти міста, але жодного з них недостатньо, щоб скласти повний опис самого міста. За загальним визначенням, місто – це поселення з різними соціальними класами, в якому суспільство робить штучне середовище домінуючим над природним середовищем, а люди ведуть своє життя відповідно до правил міського життя.

Місто як життєвий простір – це людська екосистема, в якій багато природних і культурних елементів взаємодіють разом і взаємно о (Karadağ, 2009, ст. 31). Урбаністика знаходиться в основних наукових темах географії.

Урбанізація – це складне поняття з демографічним, соціокультурним, економічним та адміністративним аспектами (Nasar & Sağır, 2008, ст. 30). Урбанізація є однією з найважливіших характеристик розвитку та модернізації. Загальноприйнято вважати, що урбанізація є результатом індустріалізації (Ahmed & Islam, 2014). Урбанізація - це надмірне збільшення населення в певному місці, в результаті чого відбувається створення нових факторів і знаходять нові рішення (Yıldırım, 2004, ст. 4-11) [18].

Коли згадується слово «міський», деякі з найважливіших елементів, які спадають на думку, — це адаптація до міського середовища та дотримання цінностей міста; коротко, необхідно зосередитися на концепції урбанізації та приналежності до міста (Yıldırım, 2014, ст. 332). Міське означає не лише нову економічну організацію та змінене фізичне середовище, а й новий та інший порядок, що впливає на людську поведінку та думки [18].

Рівень урбанізації індустріальних країн не може задовольнити потреби населення, яке прибуває через міграцію, тому в цих країнах виникає «незапланована урбанізація» порівняно з промислово розвиненими країнами.

Загалом транспортні засоби, засоби масової інформації та засоби зв'язку в містах оточують життя соціальних секторів і підривають традиції, і особливо через географічні відмінності, викликані контрастом між містом і селом, вважається, що вплив субкультур зменшився. Тому стверджується, що разом із урбанізацією виникли або виникнуть «міська інтеграція» та «міська гармонія» [31].

Сприйняття міста є продуктом досвіду індивіда, який розпочався з його першого контакту з містом і дійшов до сьогодення в результаті складних відносин, а також його теперішніх відносин, встановлених з містом. Між містом і громадянами існують двосторонні відносини, які створюють, змінюють, формують і визначають один одного.

Географія розглядає міста з точки зору фізичної та людської географії та взаємодії між ними, а також розкриває стиль життя міста та його функціональні особливості. Дослідження того, як сприймається навколишнє середовище та як думки та сприйняття впливають на поведінку, є предметом географії поведінки. У цьому контексті поведінкова географія — це підхід, заснований на ідеї, що реакції людей на різні середовища залежать від того, як вони їх сприймають і розуміють [18].

Було проведено дослідження про те, як концепції міського середовища та урбанізації сприймаються учнями.

Модель дослідження ґрунтується на «кейс-стаді». Використання кейс технологій має певні переваги. Вони допомагають підвищити інтерес до досліджуваної проблеми, розвивають соціальну активність, комунікабельність, вміння слухати і грамотно викладати свої думки.

Акцент навчання переноситься на вироблення знань, умінь і навичок, а не на оволодіння готовими знаннями. Даний метод дає можливість майбутнім фахівцям не тільки активно включатися в їх розгляд, але і в складання кейсів.

Основною особливістю якісного кейс-стаді є глибоке дослідження одного випадку або кількох випадків. У дослідженні для визначення поточної ситуації

використовувався тест на асоціації слів. Асоціація слів — це техніка, розроблена для виявлення зв'язків, які люди встановлюють між поняттями.

Асоціація слів — це техніка, яка використовується для аналізу когнітивних структур учнів і зв'язків між поняттями в цих структурах; а саме інформаційна мережа; а також використовується для визначення того, чи є зв'язки між поняттями в довгостроковій пам'яті достатніми та значущими чи ні.

Робоча група включила в себе учнів ліцею (8-х, 10-того та 11-того класів). Тест був застосований до 104 учнів.

Було проведено 4 уроки, на яких ми розповідали про поняття урбанізації та міського середовища. Коли учні засвоїли матеріал, був запропонований тест (тиждень після викладу матеріалу).

Учні повинні були написати 10 понять які характеризують урбанізацію.

Далі ми проаналізували тестування та виділили основне позитивне сприйняття та негативне сприйняття процесів урбанізації.

Таблиця 3.1.

Категорія позитивного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (включно з фізичними умовами)

КОНЦЕПЦІЇ	ЧАСТОТА
Розвинена інфраструктура	64
Промисловість	55
Сучасні будівлі	37
Працевлаштування (робочі місця)	35
Торгівля	21
Технологічний розвиток	16
Зелені насадження (парки/сади)	14
Сфера послуг	13
Торгові центри	9
Туризм	3

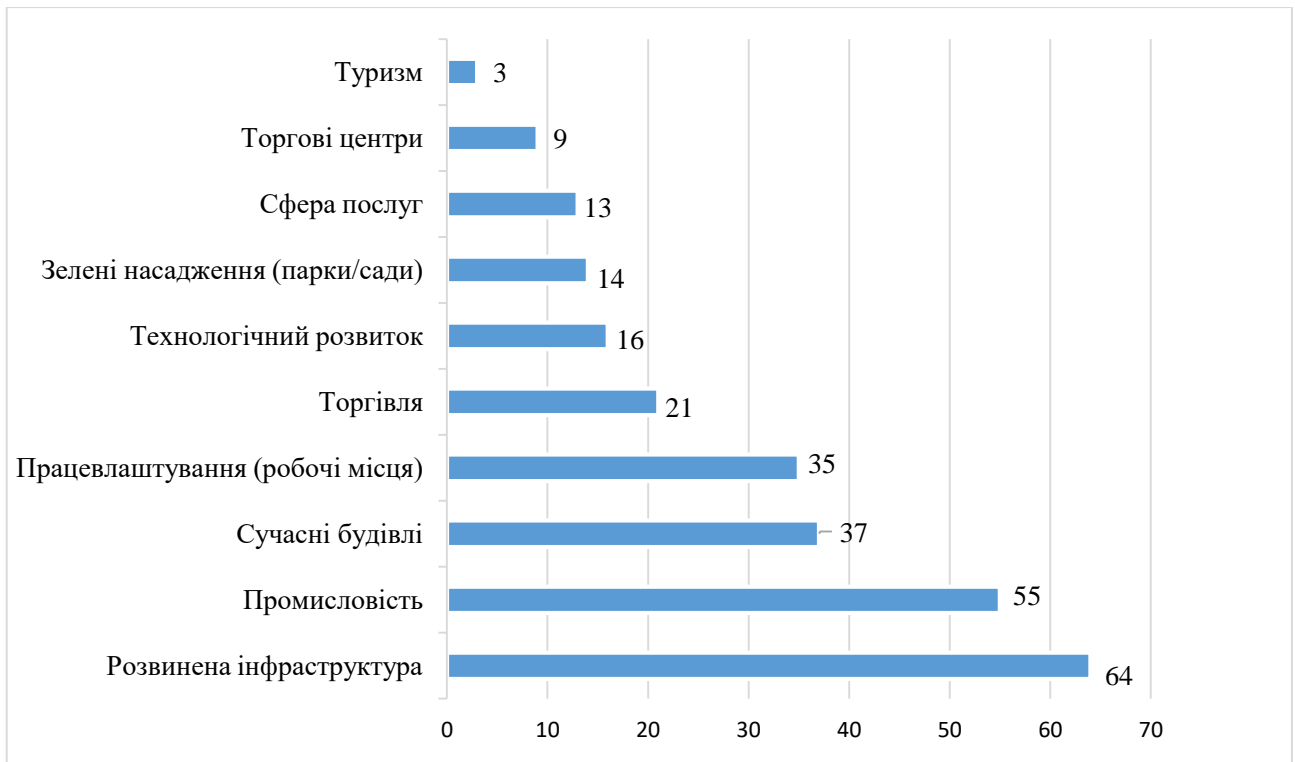

Рис. 3.1. Категорія позитивного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (включно з фізичними умовами)

У цій категорії заслуговує на увагу позитивний образ міста в уявленнях учнів про поняття урбанізації. Учні визначали урбанізацію такими словами, як інфраструктурні послуги, можливості працевлаштування, промисловість і сучасні будинки. Ці твердження є поняттями, які насправді можуть бути використані для визначення образу міста, а не урбанізації. Висловлені тут думки насправді можна віднести до наслідків урбанізації. Однак урбаністика і урбанізація – різні поняття. Це свідчить про те, що існує плутанина у сприйнятті, створеному концепцією урбанізації.

Таблиця 3.2.

Категорія позитивного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (включаючи соціальний вміст)

КОНЦЕПЦІЇ	ЧАСТОТА
Соціальні послуги, освіта	102
Сучасне життя	53
Громадська діяльність	50
Підвищений рівень освіти	18
Харчування	16
Участь жінок у діловому житті	6

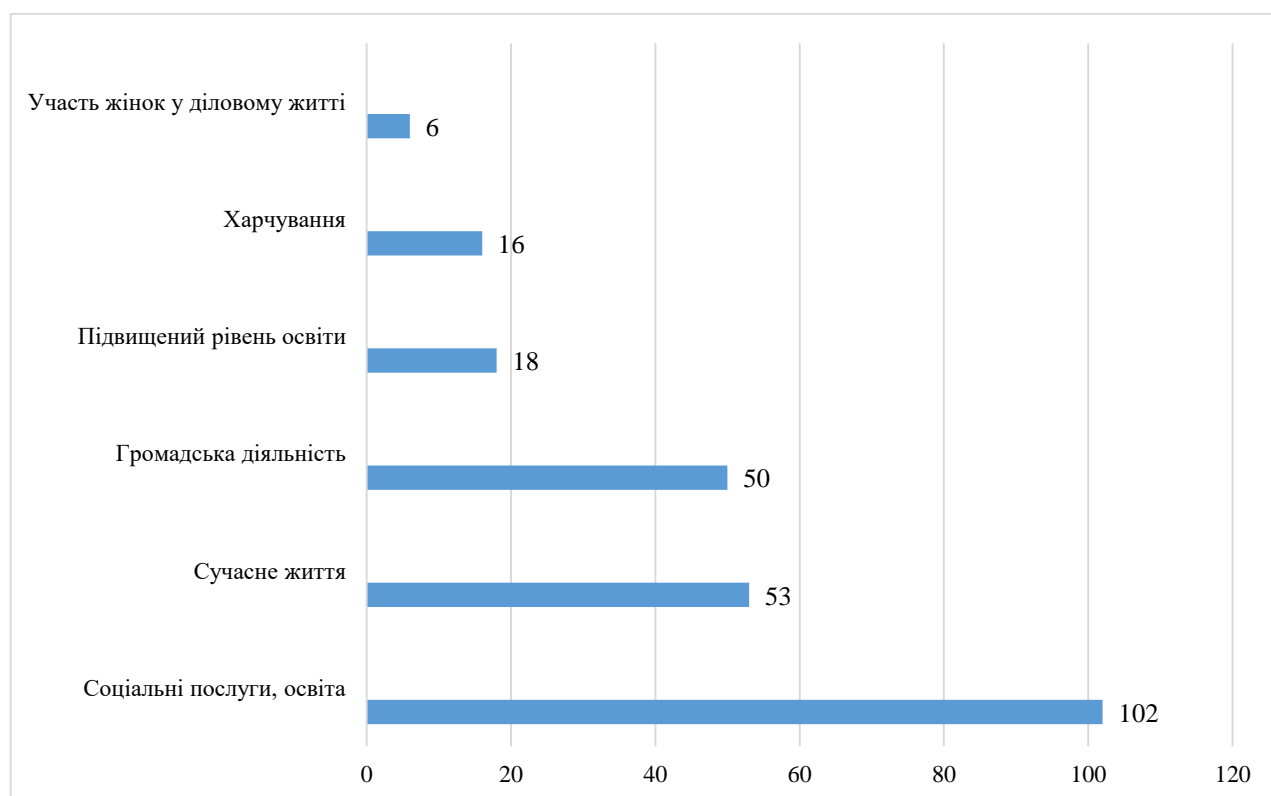

Рис. 3.2. Категорія позитивного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (включаючи соціальний вміст)

У другій категорії студенти використовували такі вирази, як сучасне життя, підвищення рівня освіти, участь жінок у діловому житті та громадській

діяльності. Серед загальних уявлень про урбанізацію показник цієї категорії знаходиться на дуже високому рівні — 21%.

Таблиця 3.3.

Категорія негативного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (з наголосом на фізичних умовах)

КОНЦЕПЦІЇ	ЧАСТОТА
Проблеми інфраструктури	102
Забруднення навколишнього середовища	100
Проблеми з відходами	97
Шумове забруднення	66
Забруднення повітря	64
Забруднення води	59
Відсутність зелених насаджень	54
Забудова	46

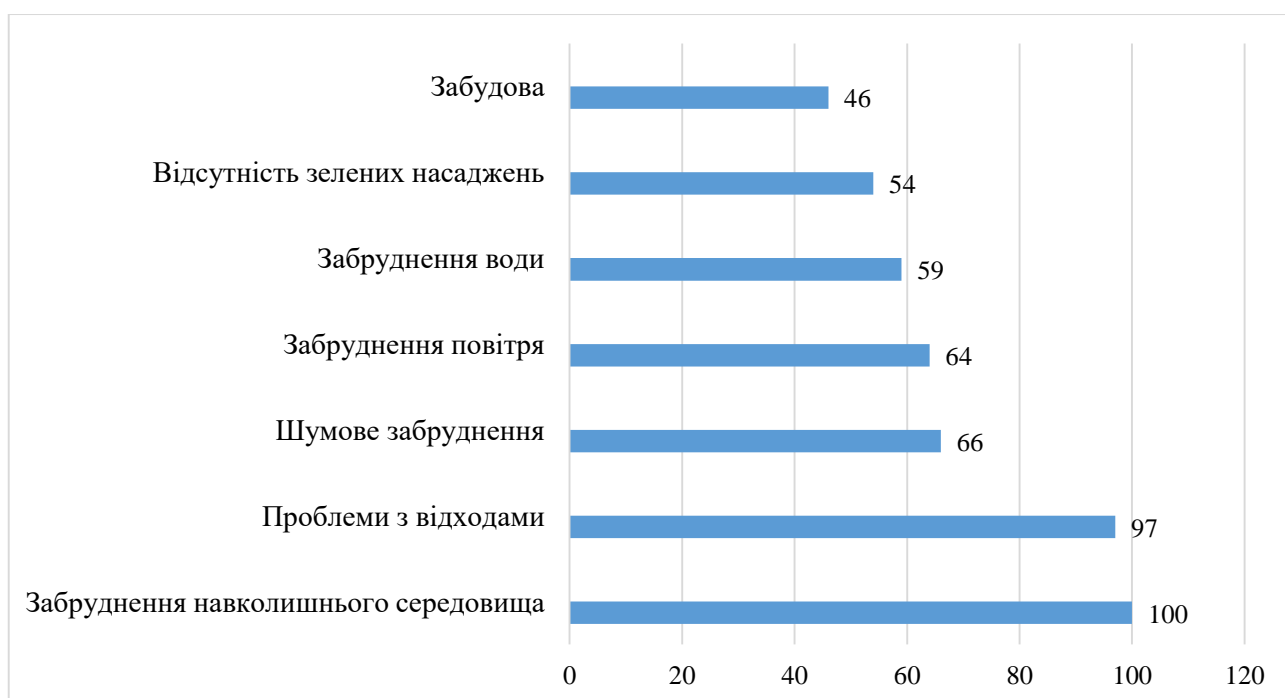

Рис. 3.3. Категорія негативного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (з наголосом на фізичних умовах)

Третя категорія більше представляє негатив. Досить високою є частота таких тверджень, як, забруднення навколишнього середовища та шумове забруднення, проблеми з дорожнім рухом, забудова, проблеми з відходами. Незважаючи на те, що учні оцінюють цю категорію як негативну, це одна з основних категорій, яка підкреслює урбанізацію. Хоча твердження, наведені студентами, говорять про складність міського життя, вони справді стосуються збільшення населення в певному місці.

Таблиця 3.4.

Категорія негативного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (включаючи соціальний вміст)

КОНЦЕПЦІЇ	ЧАСТОТА
Міграція та щільність населення	103
Культурні конфлікти	95
Економічні проблеми, безробіття	44
Збільшення відходів і споживання	36
Нерівність доходів	14
Бідність	11

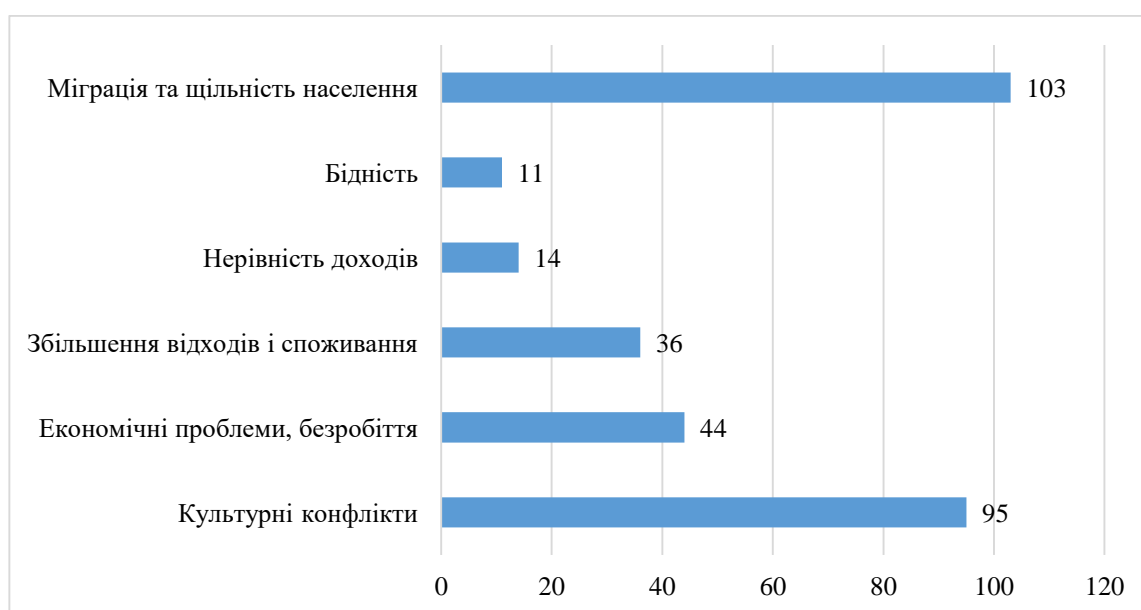

Рис. 3.4. Категорія негативного сприйняття, пов'язана з урбанізацією (включаючи соціальний вміст)

Хоча твердження в цій категорії справляють негативне враження, вони є думками, які розповідають про концепцію урбанізації. Такі твердження, як міграція та щільність населення, економічні проблеми та безробіття, зазначаються як проблеми, спричинені урбанізацією.

Коли ми оцінили результати, то побачили, що існують неправильні уявлення про сприйняття понять урбанізації. Більшість визначень, написаних як для урбанізації, насправді визначають місто. Але місто, та урбанізація — це дуже різні поняття; однак вони перебувають у відносинах один з одним.

З огляду на думки, висловлені учнями, варто відзначити, що існує негативна точка зору щодо міста та предметів, пов'язаних з містом (урбанізація). Хоча більше половини учнів, які взяли участь в опитуванні, вивчали тему урбаністики та урбанізації на позашкільному гуртку. Коли частоту тверджень таблиць 3 і 4, які відображають негативну точку зору в письмових твердженнях учнів щодо урбанізації, порівнюється з частотою тверджень таблиць 1 і 2, які відображають позитивну точку зору, варто відзначити, що негативні точки зору мають більше учнів. Цей результат не може бути дивним, якщо його оцінити з точки зору поглядів громадян країн, що розвиваються, на концепцію урбанізації.

ВИСНОВКИ

Географічна освіта повинна приділяти особливу увагу власному досвіду учнів, а коли вони живуть у містах чи інших міських районах, їхнє середовище проживання, природно, повинно бути частиною навчальної програми з географії. Помилкове уявлення визначається як власні коментарі та значення учнів, які не відповідають дійсності з наукової точки зору, набуті завдяки досвіду та спостереженням і стійкі до змін.

Саме тому, на нашу думку, вивчення таких понять, як «урбанізація» та «урбаністика» в школі є необхідним для учнів в сучасному світі. Розростання міста вимагає вивчення поведінки та специфіки процесів які в ньому відбуваються. Слід зауважити, що і учням ця тема є цікавою.

Вплив облаштування міст на сприйняття дуже важливий. Дивлячись на сприйняття, яке створили міста нашої країни, можна побачити більше негативу. Як наслідок, зрозуміло, що учні мають хибні уявлення про місто та урбанізацію («урбанізуватися», «міська культура» або «міська адаптація»).

В міському житті учнів його негативні елементи міського життя, такі як: натовп, хаос, шум і стрес; можна переосмислити на позитивні, такі як: мобільність, можливості та різноманітність.

У міру того, як ми рухаємося вперед в 21 столітті, населення планети, ймовірно, продовжить зростати. Міські райони продовжать зростати разом з населенням. Це постійне зростання створює складні виклики, коли ми готуємося до міст майбутнього. Те, як ми вирішимо керувати урбанізацією, матиме наслідки для нашого світу на багато років вперед.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безлюбченко О. С., Завальний О. В.. Урбаністика: навч. посібник / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 273 с.
2. Владимиров В. В., Урбоэкология/ В. В. Владимиров; Международный независимый эколого-политологический университет. – Москва: Изд-во МНЭПУ, 1999. – 201 с.
3. Дмитрук О. Ю. Урбаністична географія з основами урбоекології: Ландшафтний аспект./ О. Ю. Дмитрук. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 140 с.
4. Клименко М.О. Оцінка соціо-економіко-екологічного стану селітебної території міських поселень в контексті сталого розвитку / М. О. Клименко, А. М. Прищепа, О. А. Брежицька. // Збірник наукових праць ЖНАУ № 1 (28) Житомир – 2011. – 95-103 с.
5. Стольберг Ф. В., Экология города: Учебник. – К.: Либра, 2000. - 464 с.
6. Чайка В. Є., Урбоекологія: Підручник. – Вінниця: 1999. – 368 с.
7. Євтушенко А. 15+ інтерактивних сервісів з географії, які допоможуть урізноманітнити дистанційне навчання [Електронний ресурс] / Алла Євтушенко. – 2020. – Режим доступу : <https://osvitanova.com.ua/posts/3575-15-interaktyvnykh-servisiv-z-heohrafii-iaki-dopomozhut-uriznomanitnyty-dystantsiine-navchannia>.
8. Сучасні урбанізаційні процеси: процеси та регіональна диференціація. *Geograf*. Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/720-suchasni-urbanizatsijni-protsesi-tendantsiji-ta-regionalna-diferentsiatsiya>.
9. Ткаченко О. Гейміфікація освіти: формальний і неформальний простір. Режим доступу: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/12/011-45.pdf>

10. Фідря Н. Нова українська школа: геміфікація на уроках географії [Електронний ресурс] / Надія Фідря – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1j2kh1fkUhyHj9m9yWpM_bF5YuwkU3RLa/view
11. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології», вип. 39, 2021 Гайко О. С.
12. Геологічний журнал Соціально-географічні аспекти розвитку урбанізаційного процесу в Україні Заставецька Л.Б., Заставецький Т.Б., Заблоцький Б.В., Дударчук К.Д. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна, 2018 SSN 2617-2119.
13. Bondarenko O. Distance learning as innovation technology of school geographical education [Електронний ресурс] / O. Bondarenko, O. Mazbayev, M. Syvyi. – 2020. – URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2731/paper22.pdf>.
14. Castree, N., Kitchin, R., & Rogers, A.(2013). "Urban geography." In *A Dictionary of Human Geography*. : Oxford University Press. Retrieved 26 Jan. 2022.
15. Davis J. Innovative Teaching Strategies that Improve Student Engagement [Електронний ресурс] / James Davis – URL: <https://www.amle.org/innovative-teaching-strategies-that-improve-student-engagement/>
16. Distance learning solutions, More on UNESCO's COVID-19 Education Response [Електронний ресурс] – URL: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>.
17. Hailai Y., Levins R., Humanity and Nature: Ecology, Science and Society, - London: Pluto Press, 1992. – 270 pp.
18. Henderson J. V. Urban and big-city bias. *Urbanization and the Geography of Development*. 2014. P. 14–17.
19. Heritage for a new urbanity: think differently; live differently. // Kyiv Initiative Regional Programme Pilot Project on the Rehabilitation of Cultural Heritage in Historic Towns. – 2019. – С. 73.

20. Karadağ A., & Turut H.. A Research on urban environment perception of undergraduate students: Case of Izmir. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2013, 11(1), 31-51.
21. Lim Ch., Kye B. (2019). Classroom revolution through SMART education in the Republic of Korea Case study by the UNESCO-Fazheng project on best practices in mobile learning. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366729?posInSet=1&queryId=N-EXPLORE-be32e487-c93f-46b6-a797-7e2627aafd27>
22. Martin E. & Mosel I.. City limits: Urbanisation and vulnerability in Sudan, Juba case study, 2011. URL: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/6511.pdf,1-44>.
23. Niemala J., Ecology and urban planning/J. Niemala, The Digital Repository of University of Helsinki,- 1999. – 129 pp..
24. Option G: Urban Environments. *The Geography Study School*. URL: <https://igcsegeography.wordpress.com/ib-geography-hl/option-g-urban-environments/>.
25. Rogers, A., Castree, N., & Kitchin, R. (2013). *city*. In *A Dictionary of Human Geography*. Oxford University Press. Retrieved 10 Aug. 2021
26. Ritchie H.; Roser M.. Urbanization. *Our world in data*, 2018.
27. Russo J. C. EDUCATION AND URBAN SOCIETY. Dayton, USA : University of Dayton, 2017. 247 p.
28. Seto K. C.; Parnell S.; Elmqvist Thomas. A global outlook on urbanization. In: *Urbanization, biodiversity and ecosystem services: Challenges and opportunities*. Springer, Dordrecht, 2013. p. 1-12.
29. Soroka, V. Digital education in the international pedagogical discourse. *Comparative Professional Pedagogy*, 9(4), 74–81. DOI: 10.2478/rpp-2019-0040.
30. The United Kingdom/Key Stage 2 teaching resources. URL: <https://www.rgs.org/schools/teaching-resources/the-united-kingdom/>.
31. Tezcan Ş., & Kara M.. The perception level of the high school students about the concept of “city”: A case of Canakkale. *Journal of Theory and Practice in Education*, 2014, 10, 579-593.

32. Vlahov D.; Galea S.. Urbanization, urbanicity, and health. *Journal of Urban Health*, 2002, 79.1: S1-S12.

33. Wang Zh... “Smart City: Learning Effects and Labor Force Entry.” Processed. Brown University, Providence, 2012.

34. What Is Distance Learning? And Why Is It So Important? [Электронный ресурс]. – 2020. – URL : <https://www.viewsonic.com/library/education/what-is-distance-learning-and-why-is-it-so-important/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Тестування (8 клас)

Урбанізм, урбанізація

1. Урбаністика – це

- наука, що вивчає розвиток міст.
- напрямок у містобудуванні у ХХ ст., утврджує необхідність створення і розвитку великих міст.
 - концепція упорядкування урбаністичного простору, що виникла на тлі критики розповзання передмість, що відстоює відродження невеликого компактного «пішохідного» міста або району, в протилежність «автомобільним» передмістям.

2. Урбанізм – це

- наука, що вивчає розвиток міст.
- напрямок у містобудуванні у ХХ ст., утврджує необхідність створення і розвитку великих міст.
 - концепція упорядкування урбаністичного простору, що виникла на тлі критики розповзання передмість, що відстоює відродження невеликого компактного «пішохідного» міста або району, в протилежність «автомобільним» передмістям.

3. Урбанізація – це

- зростання значення міст у розвитку суспільства, яке супроводжується ростом і розвитком міських поселень, зростанням питомої ваги міського населення, поширенням міського способу життя в певному регіоні, країні, світі.
 - наука, що вивчає розвиток міст.

- напрямок у містобудуванні у ХХ ст., утврджує необхідність створення і розвитку великих міст.

4. Новий урбанізм – це

- наука, що вивчає розвиток міст.
- напрямок у містобудуванні у ХХ ст., утврджує необхідність створення і розвитку великих міст.

- концепція упорядкування урбаністичного простору, що виникла на тлі критики розповзання передмість, що відстоює відродження невеликого компактного «пішохідного» міста або району, в протилежність «автомобільним» передмістям.

5. Найбільш давні та масштабні поселення в Європі -

6. Назвіть промислові центри України:

7. Назвіть освітні центри Європи:

8. За рахунок чого можливий процес урбанізації -

9. Що таке субурбанізація?

10. Найбільш розвинені форми населення -

Назвіть декілька з них:

Розробка уроку

(10 клас) - Регіони та країни

Тема: Великобританія

Мета уроку: поглибити знання про країну – Великобританію; розвивати критичне та логічне мислення; використовувати попередньо вивчений матеріал для нової теми.

Тип уроку: інтегрований урок (засвоєння нових знань).

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЧУТТЄВОГО ДОСВІДУ Й ОПОРНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ

Назвіть ознаки економічного розвитку Німеччини.

Опишіть характерні процеси урбанізації у Франції.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Великобританія – країна, яка входить до списку найбільш розвинених країн світу, потужний фінансовий та освітній центр, одна з економічних лідерів у Європі.

Країна, яка побудувала свою культуру на лицарській честі та відвазі. Сьогодні детальніше розглянемо її, пізнаємо із середини.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. «Візитна Картка».

Офіційна назва – Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.

Столиця – Лондон.

Конституційна (парламентська) монархія.

Площа – 244,1 тис км².

Населення – 67,3 млн осіб.

Інформаційна довідка про міста та транспортні мережі Великобританії

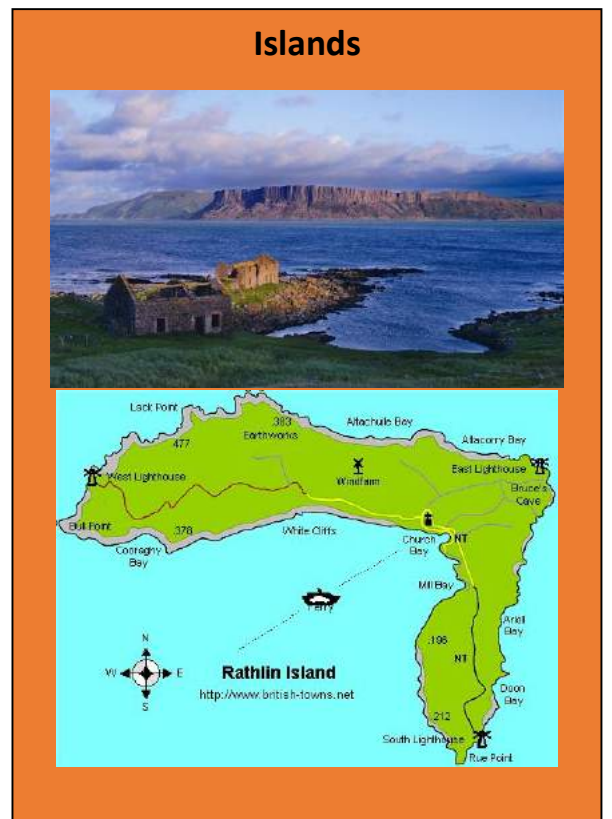
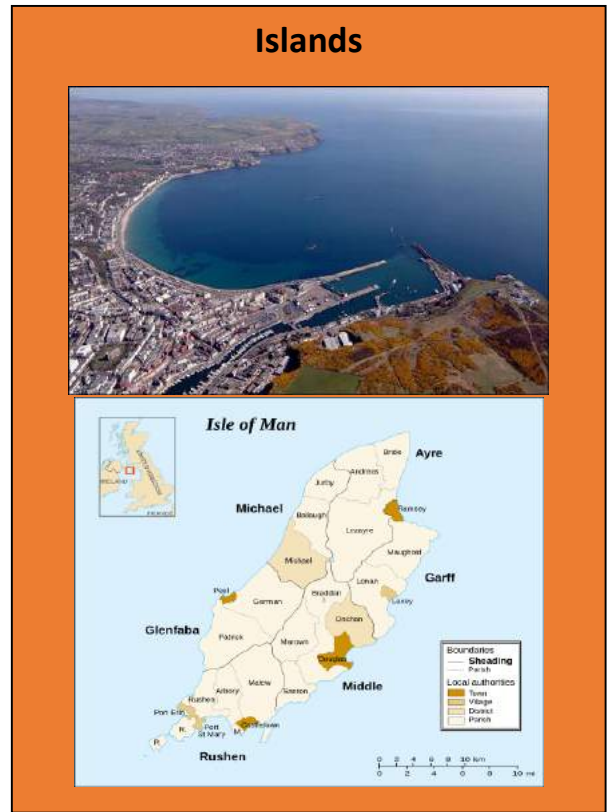
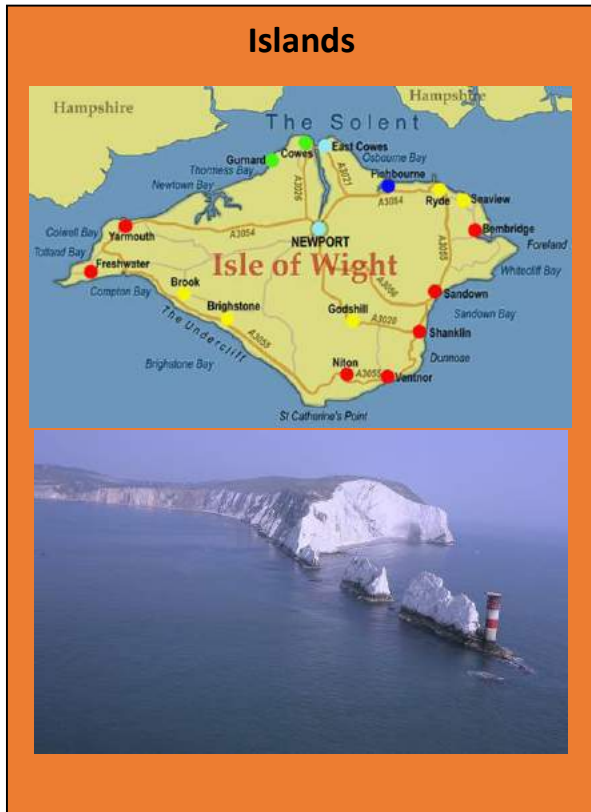

CITY	COUNTRY	POP. (Millions)
London	England	8.25
Birmingham	England	1.09
Glasgow	Scotland	0.6
Liverpool	England	0.55
Bristol	England	0.53
Sheffield	England	0.52
Manchester	England	0.51
Leeds	England	0.47
Edinburgh	Scotland	0.46
Leeds	England	0.44
Cardiff	Wales	0.35
Belfast	N. Ireland	0.33

Зростання міст Великобританії стало результатом: Промислова революція (кінець 18 століття), коли люди мігрували з сільської місцевості, щоб працювати на фабриках.

Зростання мережі залізниць.

Спеціалізація промисловості, напр. Бірмінгем (латунь) З 1950 року: децентралізація роздрібної торгівлі/розваг через збільшення кількості автомобілів і заторів у центрі міста.

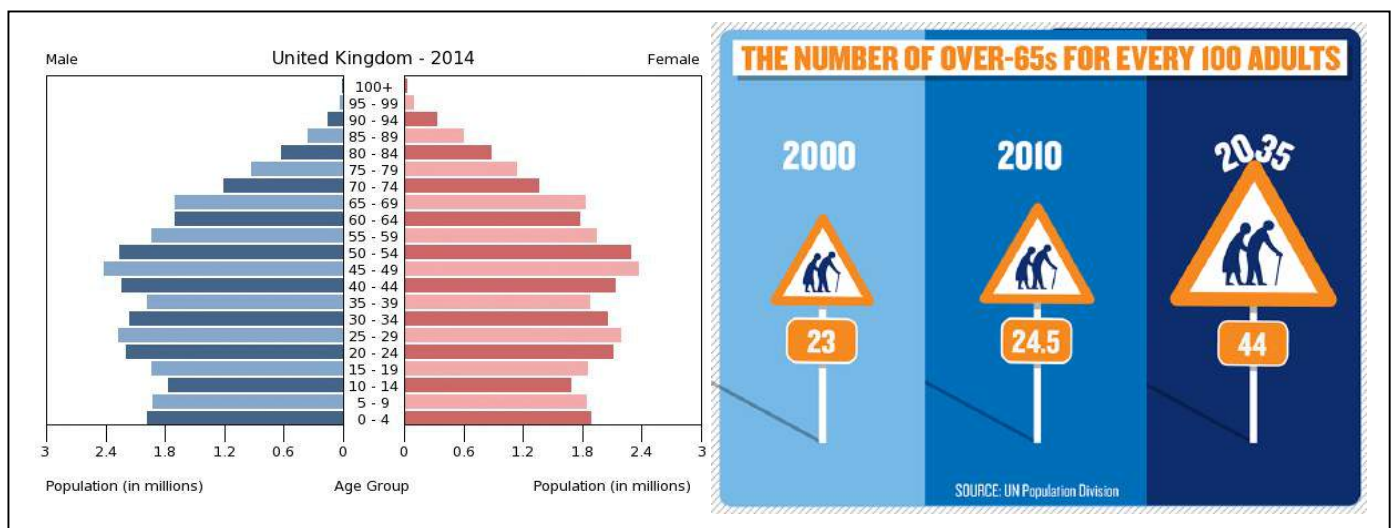

2. Короткий зміст уроку.

Цей урок розроблено для визначення географічних особливостей країн Великобританії та розуміння того, як деякі з цих аспектів змінилися з часом.

Акцент зроблено на розробці широкого спектру джерел даних і методів презентації для дослідження та узагальнення місць, закономірностей, подібностей і відмінностей у регіонах Великобританії та між ними. Тематичні дослідження допоможуть проілюструвати ключові географічні теми; наприклад, погодні умови та зростання міста.

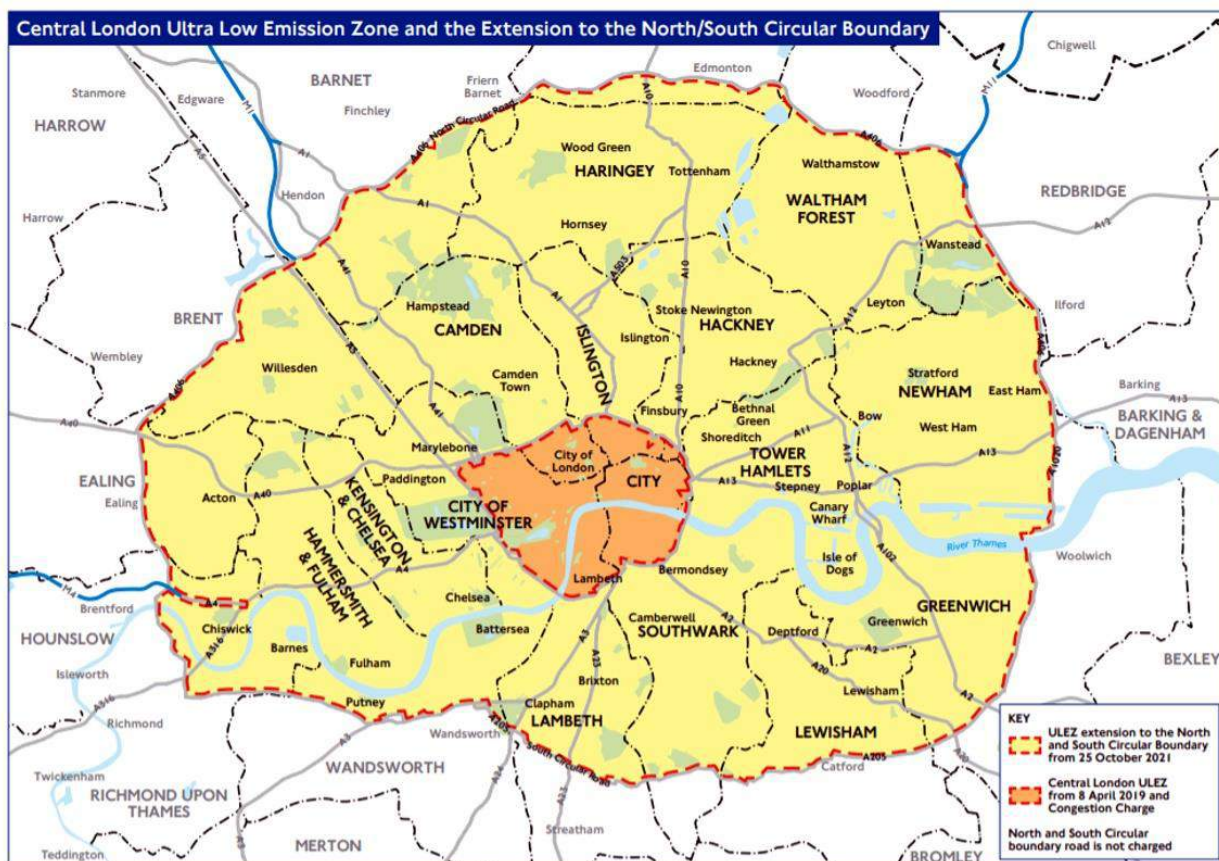
Country	Population in millions	% of UK population
Scotland	5.3	8.3
Wales	3.1	4.8
Northern Ireland	1.8	2.9
England	53.9	84.0
United Kingdom	64.1	100.0

Режим доступу: <https://www.rgs.org/schools/teaching-resources/the-united-kingdom/>

Розглядаємо місто Лондон. Економіка, забудова, кількість населення, озеленення, забруднення навколишнього середовища.

Красиве та велике місто, проте має низку проблем. Перша з них – це екологічна. Часті смоги погано впливають на екологію та здоров'я людей. Друга – це вартість житла. Більшість людей (корінні великобританці) надають перевагу орендованому житлу, або ж проживають із батьками.

Екологічна зона в місті Лондон

Where will housing in London be delivered in the future?

London borough's housing supply: % of total delivery (as at Q1 2015) of units with full planning permission or under construction

Розподіл цін на оренду житла у Лондоні

Вкінці уроку перевіряємо розуміння дітьми теми за допомогою серії запитань, заснованих на фотоматеріалі стимулів, запитань на пригадування фактів та інтерактивних вправ. Крім того, оцінюємо те як діти вміють говорити географічною лексикою. Це можна зробити за допомогою панельної гри «Хвилинка».

3. Навчальні цілі

Основні навчальні цілі: дослідити місця; досліджувати закономірності та географічно спілкуватися. Оригінальність, уява та креативність сприятимуть дослідницькому навчанню. Учні розвинуть широке розуміння історичного розвитку поселень і будуть заохочені висловлювати добре збалансовані думки щодо сучасних географічних проблем суспільства.

Використання карт і атласів для визначення місцезнаходження країн; фізико-географічні особливості людини; опитування та аналітичні навички.

Міжпредметні зв'язки з історією (вплив кельтів, вікінгів і римлян на культуру Великобританії).

Міжпредметні зв'язки з математикою (інтерпретація статистики, вимірювання).

Дискурсивні навички; презентаційні навички (художнє, усне тощо); організація інформації.

4. Підсумок уроку.

5. Домашнє завдання: описати один з пунктів презентації на свій розсуд.